

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**STRANICKÝ SYSTÉM VELKÉ BRITÁNIE A
SEVERNÍHO IRSKA V ROCE 2012**

Autor práce: Karolina Rodová

Studijní obor: Regionální studia

Forma studia: prezenční

Vedoucí práce: doc. Dr. Mgr. Lubomír Pána, Ph.D.

Katedra: Katedra společenských věd

2012

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce doc. Dr. Mgr. Lubomíru Pánovi, Ph.D. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

RODOVÁ, K. *Stranický systém Velké Británie a Severního Irska v roce 2012: bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2012, 75 s., Vedoucí bakalářské práce: doc. Dr. Mgr. Lubomír Pána, Ph.D.

Klíčová slova: politické strany, volby, stranický systém, Evropský parlament

Práce aktualizuje stranický systém Velké Británie a Severního Irska a jeho vývoj do roku 2012. Hodnotí počet poslanců politických stran v parlamentech Spojeného království a jejich vliv na podobu a funkčnost britské politiky, zkoumá vnitřní strukturu politických stran a jejich cíle. Největší pozornost je věnována dopadu všeobecných a komunálních voleb v letech 2010 a 2011 na stranický systém Velké Británie a Severního Irska. Práce dále vyhodnocuje zastoupení jednotlivých politických stran v Evropském parlamentu a jejich postavení ve frakcích Evropského parlamentu.

ABSTRACT

RODOVÁ, K. The system of political parties in the Great Britain and Northern Ireland in the year 2012: *Bachelor thesis*. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, o. p. s., 2012. 75 pp. Supervisor: doc. Dr. Mgr. Lubomír Pána, Ph.D.

Key words: political parties, election, political party system, European Parliament

This bachelor thesis deals with a parliamentary system in the Great Britain and Northern Ireland, it describes numbers of Members of Parliament in individual parliamentary subjects and their influence on a form and an efficiency of policy in the United Kingdom. The thesis focuses on internal structure of political parties and their goals – not only in domestic policy, but also in the European Parliament, where various numbers of British politicians are members at individual fractions of political parties. The main attention goes to the elections in United Kingdom 2010 and 2011; the author analyzes processes of elections as well as the results.

OBSAH

Úvod.....	8
1 Cíl a metodika bakalářské práce	10
2 Stranický systém Velké Británie a Severního Irska v roce 2012	11
2.1 Vývoj stranického systému.....	11
2.1.1 První fáze – politický pluralismus bez stran (1688-1832).....	12
2.1.2 Druhá fáze – masovění politiky a rozvoj stranické organizace (1832-1918).....	13
2.1.3 Třetí fáze – rekonstrukce (1919-1945)	15
2.1.4 Čtvrtá fáze – semikonsociální, polarizace a „nová britská politika“ (1945-2005)	15
2.1.5 Páté období (2010 až současnost).....	17
2.2 Charakteristické znaky stranického systému	19
2.2.1 Fungování politických stran.....	19
2.2.2 Volební kampaň a volební výdaje	20
2.2.3 Vnitřní organizace stran a nezávislí kandidáti.....	21
3 POLITICKÉ STRANY VE VELKÉ BRITÁNII A SEVERNÍM IRSKU ...	23
3.1 Labouristická strana.....	24
3.2 Konzervativní strana.....	28
3.3 Liberální demokraté.....	32
3.4 Skotská národní strana.....	34
3.5 Strana zelených.....	36
3.6 Demokratická unionistická strana.....	38
3.7 Britská národní strana.....	40
3.8 Strana Walesu.....	41
3.9 Sinn Fein.....	43
3.10 Ulsterská unionistická strana.....	45
3.11 Sociálně demokratická strana a dělnická strana	46
3.12 Nezávislí.....	48
3.13 Irské nacionalistické hnutí.....	49
3.14 Strana Alliance.....	49
3.15 Traditional unionist voice.....	50
3.16 Ostatní.....	50
4 Evropský parlament	51
4.1 Frakce v Evropském parlamentu	51
4.2 Zastoupení politických stran v Evropském parlamentu.....	52
5 Parlamentní a komunální politika ve Spojeném království.....	54
5.1 Parlament Velké Británie a Severního Irska a výsledky všeobecných voleb v roce 2010.....	54
5.2 Skotský parlament a výsledky voleb v roce 2011.....	56
5.3 Parlament Walesu (velšské národní shromáždění) a výsledky voleb v roce 2011	58
5.4 Parlament Severního Irska (severoírské národní shromáždění) a výsledky voleb v roce 2011	61
5.5 Komunální politika a komunální volby v roce 2011	63
5.6 Alternativní hlasování o referendu ve Velké Británii 2011.....	66

6	Analýza zastoupení v politických stran v jednotlivých parlamentech	67
	Závěr.....	69
	Seznam použitých zdrojů	71

ÚVOD

Téměř každý obyvatel České republiky má určité povědomí o tom, že politický systém ve Velké Británii je odlišný od politického systému naší země. Pokud by však měla přijít řeč k podrobnější charakteristice obou uspořádání, zpravidla by netrvala příliš dlouho. To je ovšem škoda, neboť zákonitosti platné pro „ostrovní“ politiku by v lecčems mohly inspirovat tuzemský politický systém.

Oba tyto důvody sehrály hlavní úlohu při výběru tématu bakalářské práce. Ta se zabývá stranickým politickým systémem ve Velké Británii a Severním Irsku. Práce je především zaměřena na současnou situaci v jednotlivých politických stranách, které v letech 2010 a 2011 prošly všeobecnými a komunálními volbami. Velký důraz je kladem právě na zmiňované volby, jak dokládá provedená analýza zastoupení politických stran v parlamentech Spojeného království a také v Evropském parlamentu.

Text práce je obsahuje teoretickou a praktickou část. Teoretická část práce se věnuje představení systému vlády Spojeného království a zvláštnostem tamní politické kultury. Po krátkém představení historie Spojeného království, historickém pořadí sjednocení čtyř národů – Anglie, Walesu, Skotska a Severního Irsku – je pozornost věnována vývoji stranického systému Velké Británie a Severního Irsku, který se skládá z pěti fází. Páté období je přitom pro tuto bakalářskou práci nejdůležitější, protože zahrnuje současný stav politiky ve Spojeném království. Toto období totiž odstartovaly všeobecné parlamentní volby 2010, vítězství konzervativců a nečekaná středo-pravicová koalice.

Teoretická část práce dále obsahuje detailní charakteristiku stranického systému Velké Británie a Severního Irsku, specifika chování britských politických stran v průběhu volební kampaně, volební výdaje stran, nezávislé kandidáty stran a nakonec jejich vnitřní organizace.

Předvojem praktické části práce je analýza politických stran, v subkapitole věnované každé jednotlivé politické straně je obsažen stručný popis historie, osobnosti strany, organizace strany, cíle strany a její současný předseda. Pozici těchto politických stran následně analyzujeme podle výsledků voleb v letech 2010 a 2011 a jejich funkcí v Evropském parlamentu – ty odráží i rozbor finanční situace politických stran. Výsledky parlamentních a komunálních voleb ve Spojeném království jsou shrnuty v konečné tabulce spolu s analýzou mandátů v parlamentech

jednotlivých součástí Spojeného království, a také v Evropském parlamentu spolu s popisem frakce, kterou v něm zastupují.

V závěru práce jsou pak shrnuty hlavní rozdíly mezi popisovaným politickým systémem ve Spojeném království a tím v České republice a také zhodnoceny hlavní dopady, které tyto odlišnosti voličům v těchto zemích přinášejí.

1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Cílem bakalářské práce je analyzovat strukturu a fungování stranického politického systému ve Velké Británii a Severním Irsku, zejm. upozornit na specifika tohoto systému, popsat základní pilíře tohoto systému se zaměřením na parlamentní subjekty v jednotlivých částech Spojeného království, a také jejich zastoupení v Evropské unii.

Práce se dělí na teoretickou část, v níž jsou obsaženy základní informace o historickém vývoji stranického systému ve Spojeném království a roli parlamentního prvku v tomto územním celku, charakteristika systému, fungování politických stran, systému voleb a legislativní regulace, a praktickou část, ve které jsou teoretické poznatky analyzovány na příkladu všeobecných a komunálních voleb z let 2010, resp. 2011. Text praktické části práce obsahuje základní informace o jednotlivých stranách a také podrobnou analýzu výsledků těchto politických stran dosažených ve zmíněných volbách. Výstupem praktické části je analýza celkového počtu mandátů politických Stran spojeného království ve všech parlamentních subjektech tohoto územního celku a v Evropském parlamentu.

V závěru práce jsou shrnuty hlavní poznatky spolu s jejich, přičemž tyto informace jsou porovnány s hlavními rysy fungování politických stran v České republice.

2 STRANICKÝ SYSTÉM VELKÉ BRITÁNIE A SEVERNÍHO IRSKA V ROCE 2012

V této kapitole je popsán vývoj a základní znaky politického systému Spojeného království Velké Británie a Severního Irska. Spojené království sjednocuje čtyři národy s velmi vyhraněným národním sebevědomím. Historické pořadí jejich připojování ke Spojenému království upravuje Act of Union, a probíhalo následovně: Anglie, Wales (od 1636), Skotsko (od 1707), Irsko (od 1800-1921), resp. Severní Irsko (od 1920: Government of Ireland Act).¹ Proces připojení jednotlivých území takzvané „keltské periferie“ k Anglii neprobíhal ve všech případech shodně, což rozhodujícím způsobem spoluurčuje rámec politických jednání na těchto územích a směr konstitučních konfliktů ve Spojeném království.

2.1 VÝVOJ STRANICKÉHO SYSTÉMU

V rámci vývoje stranického systému lze identifikovat několik mezníků a na jejich základě celé několikasetleté období dále periodizovat. I přes vysokou míru kontinuity² britského politického systému jsou obvykle tyto milníky spojeny s „kritickými výzvami“, s nimiž se musel stranický systém, resp. jeho části nějakým způsobem vyrovnat. Takové milníky období vývoje politického systému vymezují na pět fází.

V tomto kontextu teorie³ vymezuje první období – tzv. protofázi vývoje stranické politiky – mezi roky 1688-1832, tj. obdobím ohraničenou Slavnou revolucí, která založila předpoklady pro etablování politického pluralismu a nutnost tvorby většin, a Velkým reformním zákonem, jenž vytvořil základní předpoklady k rozšíření politiky mezi masu voličů a který nutil politické aktéry k inovacím v oblasti legitimačních a mobilizačních strategií. Druhé období se datovalo mezi lety 1832-1918 a jeho charakteristickými rysy byly zejména rozvoj stranických organizací a rozšiřování volebního práva. Ukončily jej dvě kritické události – volební vítězství labouristů a jejich nástup k moci a teritoriálně diskontinuitní vývoj irské periferie. Následující třetí přechodné období let 1918-1945 se vyznačovalo řadou

---

¹ LUPTÁK, Milan et al. *Politické systémy v zemích Evropy*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2007. ISBN 978-80-86708-50-8. str. 58.

² Pokračování v čase bez zásadních změn.

³ STRMISKA, Maxmilián et al. *Politické strany moderní Evropy*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-038-0. str. 60-70.

nehomogenních prvků vzhledem k westminsterskému modelu⁴. Čtvrté, poválečné období vývoje stranického systému bylo charakteristické hlavně přítomností podobných jednotek systému – politických stran. Způsob interakcí mezi nimi i logika fungování systému jako celku se v tomto období přesto proměnily.⁵ Pátým obdobím se myslí současný stranický systém Velké Británie a Severního Irska. Toto období se začalo vyvíjet po britských všeobecných volbách 2010. Po třináctiletém vládnutí byla labouristická strana sesazena z čela. Porazili jí konzervativci v čele s Davidem Cameronem. Pro pochopení ostrovního politického systému je povědomí o jednotlivých fázích jeho vývoje naprosto zásadní, proto bude charakteristice věnován prostor v následujících subkapitolách.

2.1.1 PRVNÍ FÁZE – POLITICKÝ PLURALISMUS BEZ STRAN (1688-1832)

Jak bylo řečeno, období první fáze mezi lety 1688 – 1832 je spojeno s tzv. Slavnou revolucí. Jak název napovídá, revoluce hrála velice důležitou roli. Vše začíná v roce 1679 v souvislosti s otázkou nástupnictví Jakuba II. na britský trůn. Jelikož byl Jakub II. římskokatolického vyznání, dostalo se mu odmítavého postoje ze strany protestantů, kteří byli sympatizanti spíše práv parlamentu a nazývali se whigové. Přívrženci Jakuba II. se nazývali toryové.⁶ Až do roku 1711 se pak střídaly vlády toryů a whigů. Rozhodující úloha whigů při instalaci hannoverské dynastie na britský trůn došla ocenění v letech 1711-1760, kdy v čele vlády stáli pouze whigové, zatímco toryům byly podsouvány jakobínské tendence a zčásti se pohybovali mimo institucionální politiku, případně byli donuceni odejít do exilu.

Během tohoto období začalo docházet k posilování „prvního ministra“ oproti ostatním členům vlády a jeho posunu do role „šéfa exekutivy“. Tato proměna byla spojena s některými výraznými osobnostmi whigovské nobility, např. Robertem Walpolem (ministerským předsedou v letech 1721-1746). Ministerský předseda byl v tomto období přesto značně politicky limitován. Musel řešit koordinační problémy

---

⁴Jedná se o politický systém, kde se veškeré výkonné moci a s ní i veškeré odpovědnosti ujímá relativně nebo absolutně většinová politická strana. Základem je britský model. Kabinety na základě parlamentní většiny, v níž se rozhoduje v jednomandátových obvodech s principem, vítěz bere vše.

⁵STRMISKA, Maxmilián et al. *Politické strany moderní Evropy*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-038-0. str. 60.

⁶ZROSTLÍK, David. *Stranický systém - Spojené království Velké Británie a Severního Irska*. Internetový politologický časopis e-Polis. [online]. 7. únor 2008. [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <http://www.e-polis.cz/komparace/222-stranicky-system-spojene-kralovstvi-velke-britanie-a-severniho-irska.html>.

v parlamentu, v němž došlo k fragmentaci tábora whigů na mnoho skupin s rozdílnými personálními a programovými ambicemi, a zároveň se snažil usilovat o co nejlepší vztahy s panovníkem, který mu mohl prostřednictvím korupce nepočteného elektorátu příležitostně zajišťovat parlamentní většinu. V roce 1760 došlo k vládní alternaci a příležitostně pak docházelo k situacím, kdy byly ve vládě zastoupeny oba politické tábory. Nastolování potencionálně rozdělující politické agendy za účelem zisku parlamentní většiny se stalo běžným zejména za vlády toryho Williama Pitta ml. během posledních dvou desetiletí 18. století.⁷

Parlamentní politika i agenda začaly být charakteristické svou komplexitou, k níž ještě přispěla unie s Irskem roku 1800, která otevřela otázku práv katolického obyvatelstva. Ke krizi došlo v letech 1830-1832, kdy whigové pokusili využít rostoucího politického sebevědomí vyšších středních tříd a usilovali o prosazení legislativy, která by znamenala překreslení britské volební mapy, prakticky vyloučila praxi „nákupu mandátů“ v Dolní sněmovně a rozšířila majetný elektorát v průmyslových oblastech. Změna, známá jako Velký reformní zákon (Great Reform Act), byla přes odpor toryů, Horní sněmovny a zdrženlivý postoj panovníka přijata roku 1832 a rozhodujícím způsobem přispěla k dalšímu masovění politiky.⁸

2.1.2 DRUHÁ FÁZE – MASOVĚNÍ POLITIKY A ROZVOJ STRANICKÉ ORGANIZACE (1832-1918)

Velký reformní zákon, zásadní dokument ovlivňující vývoj ve druhé fázi, představoval na úrovni elit zcela zásadní výzvu. Čelit jí museli zejména toryové, kteří se v roce 1830 přejmenovali na konzervativce. Ve snaze rozšířit volební bázi své strany publikoval vůdce konzervativců Robert Peel v roce 1834 tzv. Tamworthský manifest, v němž akceptoval realitu Velkého reformního zákona.⁹

K rozhodujícímu průlomů došlo v roce 1867 v souvislosti s tzv. Druhým reformním zákonem¹⁰, který znamenal razantní rozšíření volebního práva. Tato institucionální změna generovala další pobídky pro dotvoření celostátních

---

⁷STRMISKA, Maxmilián et al. *Politické strany moderní Evropy*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-038-0. str. 61.

⁸STRMISKA, Maxmilián et al. *Politické strany moderní Evropy*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-038-0. str. 61-62.

⁹ZROSTLÍK, David. *Stranický systém - Spojené království Velké Británie a Severního Irsku*. Internetový politologický časopis e-Polis. [online]. 7. únor 2008. [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <http://www.e-polis.cz/komparace/222-stranicky-system-spojene-kralovstvi-velke-britanie-a-severniho-irsku.html>.

¹⁰STRMISKA, Maxmilián et al. *Politické strany moderní Evropy*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-038-0. str. 62.

stranických organizací, což ve svém důsledku vedlo k přenosu stranicko-politického pluralismu z parlamentu a volebních obvodů na národní úroveň. „Toto „národnění“ politiky bylo provázeno integrací lokálně uznávaných autorit do celostátních politických stran společně s ideovou a programatickou strukturací těchto aktérů na celonárodní úrovni, reflektující postupně strukturu konfliktních linií, vzniklou v důsledku národní a průmyslové revoluce.“

Peelova frakce, označována jako „liberální konzervativci“ nebo „peelisté“ (Liberal Conservatives, Peelites), podporovala následujících letech příležitostně whigy, což v letech 1847-1859 výrazně zhoršovalo schopnost vládnout. Zhruba padesát z nich vytvořilo v letech 1852-1859 tzv. Nezávislou opozici (Independent Opposition), regionalistickou nátlakovou frakci usilující o co nejrychlejší ekonomickou obnovu Irska. V roce 1859 došlo k sloučení whigů, peelistů a části radikálů (stojících doposud mimo parlament), v Liberální stranu.¹¹

Zmíněný druhý reformní zákon, rozšiřující volební právo i na část dělníků, prosadila v roce 1867 konzervativní vláda. Konzervativci svůj volební apel spojili s doktrínou jednoho národa, jejímž tvůrcem byl přední konzervativní politik Benjamin Disraeli. Mezi klíčové momenty patří bezesporu Disraeliho politický střet v sedmdesátých letech s nejvýznamnějším liberálním politikem Williamem Gladstonem. V rámci liberální strany začalo koncem 19. století docházet k jistým vnitrostranickým rozepřím, což mělo za následek odchod části členů (v čele s Josephem Chamberlainem) ze strany. Tato skupina – liberální unionisté – v následujících dvou desetiletích spolupracovala s konzervativci a poté s nimi splynula. V posledních letech 19. století došlo k mobilizaci dělnických vrstev, což mělo za následek založení Chartistického hnutí a o několik let později Nezávislé labouristické strany (r. 1893). Po volbách v roce 1906 došlo k přejmenování na Labouristickou stranu (Labour Party). V roce 1912 došlo rovněž k přejmenování Konzervativní strany na Konzervativní a unionistickou stranu (Conservative and Unionist Party).¹²

---

¹¹STRMISKA, Maxmilián et al. *Politické strany moderní Evropy*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-038-0. str. 63.

¹²ZROSTLÍK, David. *Stranický systém - Spojené království Velké Británie a Severního Irska*. Internetový politologický časopis e-Polis. [online]. 7. únor 2008. [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <http://www.e-polis.cz/komparace/222-stranicky-system-spojene-kralovstvi-velke-britanie-a-severniho-irska.html>.

2.1.3 TŘETÍ FÁZE – REKONSTRUKCE (1919-1945)

Krátká perioda, ohraničená konci první a druhé světové války, znamenala ve svém důsledku relativně masivní restrukturaci stranické soustavy. Ta se však odehrála dosti neobvyklým způsobem. Významnou roli v ní hrála strana konzervativců a prvně i strana labouristů. V důsledku nepříliš úspěšné politiky liberálů došlo v roce 1923 k jejich sjednocení s Národními liberály, v jejichž čele stál Lloyd Georg. Po následujících volbách se však konzervativcům nepodařilo získat většinu a poprvé v historii se moci ujal menšinový kabinet labouristů vedený Ramsayem McDonaldem, podporovaný právě liberály. V roce 1924 však vláda padla.¹³

Volby v roce 1929 skončily těsným vítězstvím labouristů, což v praxi znamenalo, že se ustavil systém nazývaný jako „dvě a půl strany“. Roku 1931, kdy propukla hospodářská krize po odmítnutí zákona o snížení podpory v nezaměstnanosti, nabídl předseda vlády McDonald rezignaci své vlády a zároveň přijal pověření krále vést „Národní vládu“ konzervativců, liberálů a labouristů. Nespokojenost části konzervativních poslanců s neobratnou zahraniční politikou a vojenskou nepřipraveností země způsobila těsně před napadením Francie Německem pád vlády Nevilla Chamberlaina a její nahrazení vládou národního sjednocení, tvořenou frakcemi původní národní vlády, liberály i labouristy, v jejímž čele stál Winston Churchill, který válečný management sdílel s vůdcem labouristů Clementem Attleem. Konec války znamenal přechod k plně kompetitivnímu volebnímu uspořádání, charakteristickému dualismem konzervativců a labouristů při téměř kompletním zmizení subjektu „liberálů“ z politické mapy.¹⁴

2.1.4 ČTVRTÁ FÁZE – SEMIKONSOCIONALISMUS, POLARIZACE A „NOVÁ BRITSKÁ POLITIKA“ (1945- 2005)

Čtvrtá fáze ve vývoji politického systému Spojeného království je fáze nejdelší. Po válce se k moci dostali labouristé (Attlee, 1945-1950, 1950-1951), kteří podporovali smíšenou ekonomiku a znárodnili Bank of England. Od roku 1951

---

¹³ STRMISKA, Maxmilián et al. *Politické strany moderní Evropy*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-038-0. str. str. 66.

¹⁴ STRMISKA, Maxmilián et al. *Politické strany moderní Evropy*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-038-0. str. 67.

do roku 1957 byla vláda nad královstvím v politické moci konzervativců v čele s legendárním Winstonem Churchillem, resp. Edenem. Důležitým faktem je, že právě během vlád konzervativce Harolda Macmillana (1958-1960, 1960 – 1963) podala Velká Británie přihlášku do Evropského hospodářského společenství.¹⁵

Je třeba zmínit, že ve druhé polovině 19. století došlo k prosazování rovněž stran skotských (Skotské národní strany) a Strany Walesu, ale do celkového rozložení sil v Dolní sněmovně zásadně nepromlouvají. „V roce 1979 se k moci dostali opět konzervativci, vedení Margaret Thatcherovou, která se stala první premiérkou v dějinách Británie.“¹⁶ Její program byl vyjádřen konstatováním: „There is no such thing as a society“.¹⁷ Na domácí politické scéně prošla vláda premiérky M. Thatcherové dramatickým rozchodem s politikou konsensu, který spolu obě strany (labouristická a konzervativní) sdílely po celé poválečné období. Kritizovala základní principy britské politiky včetně rovnostářského charakteru ideje sociálního státu, kritizovala také plnou zaměstnanost a hospodářský kurz státu. V této souvislosti může mluvit o tzv. thatcherismu.

Vnitřní rozpory konzervativní straně (zejména v otázkách evropské politiky) vedly k nahrazení Thatcherové v roce 1990 politikem Johnem Majorem, což se odrazilo v dalším vítězství ve volbách z roku 1992. Situace se však začala měnit v roce 1994, kdy se labouristické strany ujal Anthony (Tony) Blair, a v roce 1997 s ní vyhrál volby. „*Blairova reformní politika „třetí cesty“, charakteristická devolučním procesem ve Skotsku a Walesu, reformou Sněmovny lordů, podporou podnikání a informačních technologií, získala přídomek New Labour. To vedlo k tomu, že v roce 2001 i o čtyři roky později v roce 2005 labouristé opakovaně zvítězili ve volbách, což zvýraznilo tendenci ke znovuetablování systému predominantní strany.*“¹⁸

Dlouholetý ministr financí James Gordon Brown, který vystřídal v premiérském úřadě Tonyho Blaira v červnu 2007, sklízel léta obdiv za obratné vedení hospodářství. Brownův úřad trval do voleb 2010, kdy Labouristi po 13 letech

---

¹⁵ ZROSTLÍK, David. *Stranický systém - Spojené království Velké Británie a Severního Irsku*. Internetový politologický časopis e-Polis. [online]. 7. únor 2008. [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <http://www.e-polis.cz/komparace/222-stranicky-system-spojene-kralovstvi-velke-britanie-a-severniho-irska.html>.

¹⁶ STRMISKA, Maxmilián et al. *Politické strany moderní Evropy*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-038-0. str. 69

¹⁷ „Nic takového, jako je společnost neexistuje.“

¹⁸ ZROSTLÍK, David. *Stranický systém - Spojené království Velké Británie a Severního Irsku*. Internetový politologický časopis e-Polis. [online]. 7. únor 2008. [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <http://www.e-polis.cz/komparace/222-stranicky-system-spojene-kralovstvi-velke-britanie-a-severniho-irska.html>.

prohráli. Jeho pověst utrpěla v časech nejhorší recese v Británii od druhé světové války. V poslední době dokázal znovu vyrovnat krok s konzervativci poté, co dlouhé měsíce vedli v průzkumech veřejného mínění.

Labouristé jsou středolevá strana, která se zaměřuje na střední a nižší třídu. Prosazují multikulturalismus. Nejdelší období u moci pod vedením Tonyho Blaira a Gordona Browna přišlo ve chvíli, kdy jejich někdejší odborářská rétorika doznala značného zjemnění ve prospěch tradičně demokratických hodnot.¹⁹

2.1.5 PÁTÉ OBDOBÍ (2010 AŽ SOUČASNOST)

6. května 2010 se konaly parlamentní volby do britského parlamentu. Volby dopadly přesně tak, jak předpovídaly volební průzkumy. Vítězem se stala Konzervativní strana v čele s předsedou Davidem Cameronem. Strana získala 307 mandátů. Na druhém místě skočila (s velkým zklamáním) Labouristická strana s 258 mandáty a hned za ní Liberální demokraté, kteří dosáhli na 57 křesel v parlamentu. Konzervativní strana nedosáhla s hlasy na nadpoloviční většinu a musela začít přemýšlet o koalici, která nebyla ve Spojeném království od 2. světové války. Hned po zveřejnění výsledků voleb začali Konzervativci jednat s Liberálními demokraty o koaliční vládě. Jejich jednání trvalo 5 dní, což je na britské ostrovy nezvykle dlouhé povolební vyjednávání. Rozhodnutí uzavřít koalici následovalo bezprostředně po krachu jednání mezi liberály a labouristy o progresivní koalici levého středu, za nějž zřejmě nesou hlavní díl viny někteří vlivní labouristé, kterým se zdálo, že v opozici vůči vládě pravého středu bude jejich strana ve výhodnějším postavení. Kvůli revoltě uvnitř labouristů, která zastínila pondělní velkorysou nabídku Gordona Browna, usoudil šéf liberálů, že by s nimi nemohl stabilní vládu uzavřít. Naopak někteří z labouristů soudí, že Clegg byl pro vládu s konzervativci rozhodnutý už předem.²⁰

Po třináctiletém vládnutí Labouristické strany vznikla ve Velké Británii koaliční vláda v čele s Konzervativci a Liberálními demokraty. Ve Sněmovně bude disponovat pohodlnou většinou 77 mandátů. Největším překvapením byli Liberální

---

¹⁹ PLOCHOVÁ, IVETA. *Britové volili parlament. Byly to nejnapínavější volby za dvacet let.* iDnes.cz: informační portál [online]. 2010 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/britove-volili-parlament-byly-to-nejnapinavejsi-volby-za-dvacet-let-1g9-/zahranicni.aspx?c=A100505_210005_zahranicni_stf.

²⁰ PATOČKA, JAKUB. *Británii povede koalice konzervativců a liberálů.* Deník referendum: informační portál [online]. 2010 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <http://denikreferendum.cz/clanek/3507-britanii-povede-koalice-konzervativcu-a-liberalu>.

demokraté, kteří strávili desetiletí ve stínu dvou nejsilnějších stran. Konzervativce vede David Cameron a Liberálové mají v čele Nicka Clegga. V ten týž den opustil Downing Street Gordon Brown, který rezignoval na post předsedy Labouristické strany. Chtěl tak usnadnit labouristům možnou dohodu s liberály, která se ale nestala. Jeho funkci dočasně převzala Harrieta Harmanová. Ve volbách na kongresu labouristů byl zvolen současný předseda Edward Milliband. Paradoxem toho zvolení je, že Edward Milliband porazil svého staršího bratra Davida Millibanda, který byl mnohem úspěšnější politik, i tak získal o 1,2% hlasů méně než Edward. Novým premiérem vlády se stal David Cameron. Je tak nejmladším ministerským předsedou za posledních 198 let. Vice premiérem koaliční vlády je Liberál Nick Clegg. Ministrem zahraničí byl zvolen William Hague a ministrem financí se stal Cameronův kolega George Osborne. Uzavření dohody okamžitě uvítaly finanční trhy, které novou středopravicově orientovanou vládu považují v nelehkém období, kdy se britské hospodářství potýká s recesí, za nejstabilnější.²¹

Těžiště vládní politiky bylo konzervativní, ale liberálové dosáhli několika podstatných ústupků. Nová vláda kladla důraz na občanské svobody, zrušila mimo jiné plán na zavedení občanských průkazů i biometrických pasů. Liberálům se také podařilo vymoci snížení daňové zátěže pro nejchudší, opuštění plánu toryů na změny v dědické dani, které by prospěly pouze nejbohatším, prosadili i podpůrný program pro vzdělávání dětí z nejchudších rodin. Cleggova strana se naopak musela zříct plánu na amnestii pro ilegální imigranty, v této oblasti naopak platila tvrdá politika konzervativců. Museli se také zříct plánu na redukci či úplné zrušení britského jaderného arzenálu. Británie rovněž nebude zavádět euro a jakýkoli další přesun kompetencí na evropskou úroveň bude podmíněn referendem.²²

Komunální volby a změna referenda 2011 znamenaly pro liberální demokraty fiasko. Voliči v referendu jednoznačně odmítli změnu volebního systému do parlamentu z většinového na alternativní. Změnu odmítlo 69 % hlasujících a pro bylo jen 31 % voličů. Liberálové přijetí alternativního hlasování nejvíce prosazovali. Nynější jednokolový většinový volební systém vyhovuje především konzervativcům a labouristům. Poškozuje menší strany, jako jsou zrovna Liberální

---

²¹ *Euractiv.cz: informační portál* [online]. 2009 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z <http://www.euractiv.cz/evropske-volby-2009/clanek/konec-povolebni-agonie-britanie-ma-novou-koalicni-vladu-007474>.

²² PATOČKA, JAKUB. *Británii povede koalice konzervativců a liberálů. Deník referendum: informační portál* [online]. 2010 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <http://denikreferendum.cz/clanek/3507-britanii-povede-koalice-konzervativcu-a-liberalu>.

demokraté, jejichž parlamentní zastoupení neodpovídá jejich celostátní podpoře. Konzervativci byli proti změně systému, ale po parlamentních volbách 2010 přistoupili na referendum při vytváření koalice jako nezbytný ústupek Liberálním demokratům.²³ Dále navíc utrpěli těžké ztráty při místních a regionálních volbách v Anglii, Walesu a Skotsku. Britové je nevolili kvůli jejich prosazování tvrdých úsporných opatření. Tím jsou myšleny drastické rozpočtové škrty, které provádějí s Konzervativci a které jsou často v rozporu s jejich předvolebními sliby. Liberální demokraté sice v regionálních volbách 2011 nejvíce ztratili, ani konzervativci je ale nevyhráli. Nejvíce hlasů v nich totiž získali opoziční labouristé. Vypsáním předčasných parlamentních voleb by tedy konzervativci zbytečně riskovali. Koaliční kabinet by měl vydržet až do roku 2015.

2.2 CHARAKTERISTICKÉ ZNAKY STRANICKÉHO SYSTÉMU

Britské zákonodárství nezná zákon, který by se výlučně zabýval postavením politických stran v politickém systému. Existuje pouze zákonodárství upravující postavení různých sdružení a zákony týkající se voleb.

2.2.1 FUNGOVÁNÍ POLITICKÝCH STRAN

Britské politické strany jsou založeny na členství spojeném s placením členských příspěvků²⁴ (na rozdíl od velkých stran v USA). V průběhu svého vývoje si vytvořily specifickou strukturu umožňující rozsáhlou vnitřní demokracii a relativně silný vliv místních organizací na centrální politiku strany. Základní funkční jednotkou politických stran jsou organizace na úrovni volebního obvodu, které zodpovídají za nominaci a volbu kandidátů do Parlamentu. Jednotliví kandidáti přitom nemusí mít v daném volebním obvodu trvalé bydliště. V obvodech, které jsou tradiční doménou některé strany a jsou tudíž „bezpečné“ (pouze asi 10 % britských voličů mění své volební preference, tento trend ale v poslední době vzrůstá), proto kandidují její nejvlivnější osobnosti.

---

²³ WALKER, STEPHEN. *Referendum on same day as NI Assembly election*. *BBC News: Information journal* [online]. 2011 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <http://www.bbc.co.uk/news/uk-northern-ireland-12491781>.

²⁴ Kontroverzní strana zavedla členské příspěvky teprve v roce 1998. Politické strany jsou financovány především spřátelenými osobami a zájmovými skupinami. Teprve zákon z roku 2001 předepisuje u příspěvků nad 5000 liber zveřejňovat jméno dárce.

2.2.2 VOLEBNÍ KAMPAŇ A VOLEBNÍ VÝDAJE

Volební kampaň se odehrává ve dvou jasně oddělených obdobích a probíhá navíc na dvou úrovních. První období trvá od několika týdnů po více než dva roky (ve výjimečných případech, např. při rozpuštění Parlamentu, prakticky neexistuje) a zahrnuje čas před oficiálním rozpuštěním Parlamentu (např. po demisi dosavadní vládní strany). Toto období může být různě dlouhá podle politické situace a podle toho, jak politické elity odhadnou termín parlamentních voleb. Druhé období pak zahrnuje oficiální volební kampaň, která trvá přesně 17 dní.²⁵

Volební kampaň se uskutečňuje zejména na národní úrovni a na úrovni volebních obvodů. Organizace jednotlivých stran působící na národní úrovni se soustřeďují na posuzování kandidátů a situace v jednotlivých volebních obvodech, připravují kampaň ve sdělovacích prostředcích, publikují volební program strany, připravují předvolební program hlavních představitelů strany, plakáty a další propagační materiály a průběžně vyhodnocují a upravují volební strategii a taktiku. Organizace ve volebních obvodech vedou kampaň na místní úrovni – připravují předvolební program kandidátů v obvodech, organizují práce aktivistů v jednotlivých obcích atd.²⁶

Volební aktivity stran reguluje stát zejména prostřednictvím „zastropování“ financí. Podle zákona strany mohou na kampaň pro každého kandidáta utratit v období oficiální volební kampaně (jak bylo řečeno, trvá 17 dní a začíná po rozpuštění Parlamentu) pouze omezený počet finančních prostředků. V praxi tak výdaje na „potenciálního“ kandidáta vydané v první etapě volební kampaně nespádají do tohoto limitu. Omezení výdajů na jednotlivé „potenciální“ kandidáty tady neznámá, že by byly omezovány výdaje na národní úrovni.

Stát současně rozšiřuje volební výdaje jednotlivých stran nepřímo, a sice bezplatným poskytnutím některých služeb – pronájem sálů k předvolebním schůzím, garantovaným vysílacím časem ve veřejných sdělovacích prostředcích, bezplatným využitím poštovních služeb (každý kandidát má právo na bezplatné zaslání jednoho dopisu každému registrovanému voliči). V praxi jsou tak výdaje na volební kampaň několikanásobně vyšší než výdaje specifikované zákonem. Potřebné prostředky

---

²⁵ ŘÍCHOVÁ, Blanka. *Spojené království Velké Británie a Severního Irsku*. In: Komparace politických systémů I. Praha: Oeconomica, 2005. s. 105.159. ISBN 80-245-0534-7. str. 45.

²⁶ LUPTÁK, Milan et al. *Politické systémy v zemích Evropy*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2007. ISBN 978-80-86708-50-8. str. 85.

získávají jednotlivé strany z různých zdrojů – z členských příspěvků, darů, část nákladů si hradí sami kandidáti.²⁷

2.2.3 VNITŘNÍ ORGANIZACE STRAN A NEZÁVISLÍ KANDIDÁTI

Vnitřní organizace všech významných politických stran je v obecných rysech podobná.²⁸ Základní organizační jednotkou jsou místní organizace na úrovni volebního obvodu. Pokud jde o konzervativce a liberály, jsou členy těchto organizací jednotlivci, kteří se podílejí na činnosti strany prostřednictvím volby funkcionářů, výběru kandidátů pro parlamentní volby a do místní správy, na volební kampani apod. Labouristé mají kromě individuálních členů rovněž členy kolektivní – odborové organizace, družstva či zaměstnanecké organizace.

Všechny strany mají dále národní organizace s centrálním ústředím, které pracují prostřednictvím různých komisí. Zvláštní místo ve struktuře stran zaujímají národní konference, které svolávají vždy na podzim a jsou jedinou příležitostí pro setkání všech tří základních struktur strany. Třetí strukturu uvnitř stran tvoří tzv. „strana v Parlamentu“, která je složená z poslanců za danou stranu v obou komorách Parlamentu. Všechny tři struktury jsou do určité míry nezávislé na ostatních a mají odlišné místo v praktickém fungování strany. Členství v politických stranách má v období po 2. sv. válce klesající tendenci – přesto patří britské politické strany k nejmasovějším politickým stranám v zemích západní Evropy.²⁹

Zvláštní skupinu kandidátů představují tzv. nezávislí kandidáti. Ti se při přípravě na volby nemohou spolehnout na zázemí politických stran, což je při oslovování britských voličů, vzhledem k volebnímu systému a relativně stabilním volebním preferencím v populaci, značná nevýhoda. Dokládá to fakt, že jejich úspěšnost není vysoká – úspěchu dosahují většinou pouze kandidáti, kteří působili delší dobu v Parlamentu a kandidují ve „svých“ volebních obvodech, v nichž jsou dostatečně známí.

---

²⁷ LUPTÁK, Milan et al. *Politické systémy v zemích Evropy*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2007. ISBN 978-80-86708-50-8. str. 86.

²⁸ ŘÍCHOVÁ, Blanka. *Spojené království Velké Británie a Severního Irsku*. In: Komparace politických systémů I. Praha: Oeconomica, 2005. s. 105.159. ISBN 80-245-0534-7. str. 50.

²⁹ ŘÍCHOVÁ, Blanka. *Spojené království Velké Británie a Severního Irsku*. In: Komparace politických systémů I. Praha: Oeconomica, 2005. s. 105.159. ISBN 80-245-0534-7. str. 55.

SHRNUTÍ

Britské zákonodárství nezná zákon, který by se výlučně zabýval postavením politických stran v politickém systému. Existuje pouze zákonodárství upravující postavení různých sdružení a zákony týkající se voleb. Všechny britské politické strany jsou založeny na členství spojeném s placením členských příspěvků. V průběhu svého vývoje si vytvořily specifickou strukturu umožňující rozsáhlou vnitřní demokracii a relativně silný vliv místních organizací na centrální politiku strany. Volební kampaň se odehrává ve dvou jasně oddělených obdobích a probíhá navíc na dvou úrovních. První období trvá od několika týdnů po více než dva roky a zahrnuje čas před oficiálním rozpuštěním Parlamentu. Druhé období pak zahrnuje oficiální volební kampaň, která trvá přesně 17 dní. Volební kampaň se uskutečňuje zejména na národní úrovni a na úrovni volebních obvodů. Organizace jednotlivých stran se soustřeďují na posuzování kandidátů a situace v jednotlivých volebních obvodech, připravují kampaň ve sdělovacích prostředcích, publikují volební program strany, připravují předvolební program hlavních představitelů strany, plakáty a další propagační materiály a průběžně vyhodnocují a upravují volební strategii a taktiku. Volební aktivity stran reguluje stát zejména prostřednictvím „zastropování“ financí. Stát současně rozšiřuje volební výdaje jednotlivých stran nepřímo, a sice bezplatným poskytnutím některých služeb – pronájem sálů k předvolebním schůzím, garantovaným vysílacím časem ve veřejných sdělovacích prostředcích, bezplatným využitím poštovních služeb. Vnitřní organizace všech významných politických stran je v obecných rysech podobná. Základní organizační jednotkou jsou místní organizace na úrovni volebního obvodu. Všechny strany mají dále národní organizace s centrálním ústředím, které pracují prostřednictvím různých komisí. Členství v politických stranách má v období po 2. sv. válce klesající tendenci – přesto patří britské politické strany k nejmasovějším politickým stranám v zemích západní Evropy. Zvláštní skupinu kandidátů představují tzv. nezávislí kandidáti. Ti se při přípravě na volby nemohou spolehnout na zázemí politických stran, což je při oslovování britských voličů, vzhledem k volebnímu systému a relativně stabilním volebním preferencím v populaci, značná nevýhoda.

3 POLITICKÉ STRANY VE VELKÉ BRITÁNII A SEVERNÍM IRSKU

PŘÍJMY A VÝDAJE POLITICKÝCH STRAN

28. července 2011 zveřejnila Volební komise finanční účty britských politických stran. Konkrétně to byly příjmy a výdaje vyšší než 250 000 liber za rok, končící 31. prosince 2010. Finanční účty se vztahují na období, kdy se konaly všeobecné volby (datum: 6. května 2010). Jedná se o první zveřejnění finančních účtů hlavních politických stran Velké Británie a Severního Irsku. Volební komise zastává funkci regulátora, který má za úkol kontrolovat činnost politických stran s právem udělovat finanční sankce. Těchto 12 politických stran předložilo Volební komisi své finanční účty za rok 2010 (viz tabulka).

Tabulka č. 1 – Příjmy a výdaje politických stran v roce 2010:³⁰

Politická strana	Příjmy (£)	Výdaje (£)
Labouristická strana	36,270,000	33,840,000
Konzervativní strana (VB)	43,143,000	49,205,000
Konzervativní strana (SI)	408,127	391,359
Liberální demokraté	9,637,354	9,973,077
Skotská národní strana	1,861,995	2,167,720
Zelení	770,495	889,867
Demokratická unionistická strana	268,456	335,678
Strana Walesu	667,114	932,708
Sinn Féin	1,289,335	1,212,375
Ulsterská unionistická strana	440,949	398,295
Sociálně demokratická strana a dělnická strana	346,946	413,238
Kooperativní strana	1,079,285	1,049,290

³⁰*The Electoral Commission: information portal* [online]. 2011 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <http://www.electoralcommission.org.uk/news-and-media/news-releases/electoral-commission-media-centre/news-releases-donations/Main-political-parties-2010-financial-accounts-published>.

Britská národní strana a Křesťanská strana Volební komisi své účty nepředložily. V případě, že některé strany své účty nepředloží, Volební komise jim uděluje vysoké pokuty.³¹

Z tabulky můžeme vidět, že nejvyšší příjmy a výdaje má jedna z největších politických stran, Konzervativní strana v čele s Davidem Cameronem. U Konzervativců vidíme, že jejich výdaje jsou vyšší než příjmy. Za rok 2010 dosáhli ve výdajích na sumu přes 49 milionu liber. Jejich příjmy se ale pohybovaly kolem 43 milionu liber. Další stěžejní stranou Velké Británie je Labouristická strana. Ta měla o trochu nižší příjmy a výdaje než první jmenovaná strana. Oproti Konzervativcům jejich výdaje nepřekročily příjmy, které se pohybovaly kolem 36 milionu liber a výdaje činily skoro 34 milionu liber. 3. nejúspěšnější strana co se získávání finančních zdrojů je Liberální strana. Její finanční účty jsou ale mnohem nižší než Konzervativců a Labouristů. U Liberálů jsou jako u Konzervativců výdaje vyšší než příjmy. Obě tyto položky se pohybují kolem 10 milionu liber. Menší politická strana, Skotská národní strana, má finanční účty pohybující se kolem dvou milionů liber. Její výdaje činí celkem 2,167,720 liber a jsou o dost vyšší než příjmy, které v roce 2010 činily jen 1,861,995. Méně utrácí Sinn Féin, jíž výdaje a příjmy jsou skoro na stejné úrovni – 1,200,000 liber. Poslední stranou, která má finanční účty nad milion liber, je Kooperativní strana. Příjmy v roce 2010 činily 1,079,285 liber a výdaje byly 1,049,290 liber. U ostatních politických stran se pohybují finanční účty pod hranici milionu liber. Jediná Strana Walesu se přibližuje svými výdaji milionové hranici (932,708 liber).

Charakteristika ostrovního stranického systému nebude kompletní bez informací o jednotlivých politických stranách, které politickou moc v zemi vykonávají. V této kapitole se proto s jednotlivými stranami seznámíme.

3.1 LABOURISTICKÁ STRANA

Labouristická strana (Labour Party – New Labour) vznikla v roce 1900 s heslem „Nová strana pro nové století“. Kořeny strany sahají do první poloviny devatenáctého století k organizacím a myšlenkám trade-unionizmu, owenizmu a chartizmu. Jejimi předchůdci byly Nezávislá Labouristická strana (Independent

---

³¹ *The Electoral Commission: information portal* [online]. 2011 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <http://www.electoralcommission.org.uk/news-and-media/news-releases/electoral-commission-media-centre/news-releases-donations/Main-political-parties-2010-financial-accounts-published>.

Labour Party založená roku 1893), Fabiánská společnost (1883), Sociálně demokratická federace (Social Democratic Federation – 1881) a Labour Representation Committee založený odbory (1990). Od roku 1922 je jednou ze dvou nejsilnějších politických stran země a v roce 1924 poprvé vytvořila vládu (s podporou, ale bez účasti liberálů). V roce 1981 se od strany odštěpilo křídlo nesouhlasící s levicovou orientací strany a založilo Sociálně demokratickou stranu. Rozhodující posun spočíval ale ve změně programu. V dubnu 1995 bylo na zasedání předních představitelů schváleno odstranění článku IV, který se týkal znárodnění. V této souvislosti se strana přihlásila je koncepci volného trhu a otevřenějšímu přístupu ke středním vrstvám společnosti. Tento historický zlom je zároveň v souvislosti se stále více se prosazující změnou názvu strany na New Labour.³²

OSOBNOSTI STRANY

K hlavním osobnostem strany patřili a patří Clement Attlee (1935-1955), Hugh Gaitskell (1955-1963), Harold Wilson (1963-1976), James Gallagher (1976-1980), Tony Blair (1997-2007). James Gordon Brown (2007-2010) a současný předseda strany Edward Samuel Milliband (2010-současnost).

ORGANIZACE STRANY

Organizace strany vychází z dvojího typu členství – individuálního a kolektivního (zejména odborové, družstevní, socialistické a ženské organizace). Kolektivní členové se mohou připojit jak na úrovni volebních obvodů, tak i na úrovni regionů nebo na národní úrovni (např. místní odborová organizace se připojí na úrovni volebního obvodu, zatímco odborový svaz, jehož je členem, na národní úrovni). Podstatnou část členské základny tvoří kolektivní tj. přidružení členové. Zatímco individuálních členů bylo na počátku 80. let vykazováno asi 600 000 (přičemž ve skutečnosti jich byla, podle některých autorů, polovina), přidružení členové (zejména odboráři) zvýšili členskou základnu přibližně o 6 milionů členů. Reálný počet přidružených členů je ovšem rovněž otázkou diskuze (a také pochyb) – vzhledem k tomu, že institut „tichého členství“ zavedený v roce 1946 předpokládá,

---

³² LUPTÁK, Milan et al. *Politické systémy v zemích Evropy*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2007. ISBN 978-80-86708-50-8. str. 87.

že každý kolektivní člen musí výslovně prohlásit, že si nepřeje být členem strany. Řada z nich je tak členy pouze díky svému členství v odborové či jiné organizaci.³³

Největším orgánem strany tvořícím její politiku je výroční konference. Konference se účastní delegáti z jednotlivých volebních obvodů a přidružených organizací (u odborů na národní úrovni). Při hlasování mají jak zástupci individuálních členů sdružených v jednotlivých volebních obvodech, tak i zástupci přidružených členů vždy jeden hlas na 500 členů. Výsledkem situace je, že několik velkých odborových svazů dominuje jednání konference. Konference se zúčastňuje 1 000-1 500 delegátů s cílem prodiskutovat a přijmout politickou platformu strany a dále zvolit Národní výkonný výbor (National Executive Committee), který tuto politickou platformu realizuje (prostřednictvím řady výborů) v období mezi konferencemi. Výkonný výbor rovněž jmenuje generálního tajemníka strany, který řídí její každodenní činnost. Pro dosažení určité rovnováhy mezi individuálními a přidruženými členy v práci výkonného výboru je při hlasování o jeho složení stanovena řada pravidel (sedm z dvaceti devíti členů navrhuje a volí pouze delegáti z volebních obvodů, obdobně družstva a socialistické organizace jednoho člena apod.). Přesto o 18 místech přímo nebo nepřímo rozhodují nejsilnější odborové svazy. Konference volí 27 členů výkonného výboru, zbývající dvě místa patří předsedovi strany a jeho zástupci.³⁴

PŘESEDÁ STRANY

Od roku 1981, do kdy byl volen poslanci Dolní komory Parlamentu, volí předsedu strany zvláštní výbor (Convention). V něm 40 % hlasů připadá odborovým organizacím, 30 % „straně v Parlamentu“ a 30 % organizacím ve volebních obvodech. Ke zvolení je zapotřebí absolutní většina hlasů. Předsedou strany byl v letech 1997-2007 Tony Blair, James Gordon Brown následoval po něm (2007-2010). Harrieta Harmanová dočasně nahradila Browna po jeho květnovém odstoupení 2010. Současným předsedou je Edward Samuel Miliband, který byl zvolen ve volbách na kongresu labouristů do funkce 25. září 2010.

---

³³ Počet přidružených členů se kromě toho stanovuje pouze na základě příspěvku, který příslušné organizace zaplatí do stranické pokladny. Některé odborové svazy tak dokonce „přihlašují“ větší počet členů než sami mají, a to s cílem získat větší vliv na rozhodování ve straně.

³⁴ FIALA, Petr et al. *Evropské politické strany*. Brno: Masarykova univerzita, 2002. ISBN 80-210-2741-8. str. 77.

SOCIÁLNÍ ZÁKLADNA

Sociální základnu Labouristů tvoří nižší příjmové kategorie a mládež. Tomu odpovídá i politická orientace strany. Nejsilnější zastoupení má ve velkých městech, v oblastech s velkou koncentrací katolického obyvatelstva, nejslabší na venkově. Z geografického hlediska mají labouristé nejsilnější podporu ve Walesu, Londýně, Skotsku a v severní části Anglie. Nejsilnějším zájmovým sdružením napojeným na Labour Party jsou odbory a znárodněná sféra hospodářství.³⁵

LABOURISTI V EVROPSKÉM PARLAMENTU

Labour Party je členem Socialistické internacionály a Konfederace socialistických stran Evropského společenství. V Evropském parlamentu má Labouristická strana zastoupení 13 poslanců. Tito poslanci jsou členy Skupiny progresivní aliance socialistů a demokratů (S&D).

VOLBY

Ve všeobecných volbách 2010 byla Labouristická strana na druhém místě hned za Konzervativci. Pod vedením Gordona Browna získala 258 mandátů. Labouristé byli po 13 letech sesazeni z vlády a namísto nich byla vytvořena koaliční vláda s vítěznými Konzervativci (307 mandátů) a třetími liberálními demokraty (57 mandátů).³⁶ Po této porážce byl Gordon Brown nucen odstoupit z vedení strany. Zmíněno již bylo to, že dočasně jej nahradila Harrieta Harmanová a ve volbách na labouristickém kongresu v září 2010 byl ministerským předsedou zvolen Edward Milliband. Labouristé jsou vedoucí silou ve velšské koaliční vládě, kdy obsadili 30 mandátů ve Velšském shromáždění ve volbách 2011. Dále je hlavní opoziční stranou ve Skotském parlamentu. Ve volbách 2011 do Skotského parlamentu získala celkem 37 mandátů.³⁷

---

³⁵ ŘÍCHOVÁ, Blanka. *Spojené království Velké Británie a Severního Irsku*. In: Komparace politických systémů I. Praha: Oeconomica, 2005. s. 105.159. ISBN 80-245-0534-7. str. 60.

³⁶ *BBC NEWS - Election 2010* [online]. 2010 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <http://news.bbc.co.uk/2/shared/election2010/results/>.

³⁷ *BBC Vote 2011- Scotland elections* [online]. 2011 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <http://www.bbc.co.uk/news/special/election2011/overview/html/scotland.stm>.

LABOURISTICKÝ MULTIKULTURALISMUS

Labouristé také dlouhodobě podporují ideologii multikulturalismu. Vytváří podmínky pro imigraci se záměrem „učinit Británii multikulturní“. Labouristé chtějí přesvědčit voliče o tom, že přístup konzervativců („Británie britům“, „žádná imigrace“) je zastaralý a nemoderní.³⁸ Za 8 let trvání této politiky se v Británii usadilo 2,3 milionů cizinců.

ANALÝZA ZASTOUPENÍ LABOURISTICKÉ STRANY V PARLAMENTECH SPOJENÉHO KRÁLOVSTVÍ A EVROPSKÉHO PARLAMENTU

V britských všeobecných volbách Labouristická strana získala ještě v čele s Gordonem Brownem 258 mandátů. Strana po 13 letech prohrála volby a Gordon Brown byl nucen odstoupit jak z čela vlády, tak z čela Labouristů. Strana získala z předešlých voleb 2005 3 křesla a ztratila 94 mandátů. Ve Skotském parlamentu je Labouristická největší opoziční stranou. Ve volbách 2011 získala 37 mandátů se ztrátou 7 křesel ve Skotském parlamentu. V severoirském shromáždění nemají Labouristi žádné zastoupení. Ve volbách do Národního shromáždění pro Wales 2011 získala Labouristická strana nejvíc mandátů. Navíc z předchozích voleb obdržela čtyři křesla a má tak celkem 30 míst ve Velšském shromáždění. Labouristi jsou tak vedoucí stranou ve Walesu. Labouristickou stranu zastupuje v Evropském parlamentu celkem 13 poslanců, kteří fungují ve Skupině progresivní aliance socialistů a demokratů v Evropském parlamentu. Z těchto počtů vyplývá, že Labouristická strana v čele s Edwardem Millibandem má obsazeno celkem 338 poslanců v parlamentech Spojeného království včetně Evropského parlamentu.

3.2 KONZERVATIVNÍ STRANA

Konzervativní strana (Conservative Party), jejíž oficiální název zní „Národní kongres konzervativních a unionistických asociací“, vznikla po přijetí reformního zákona (1832) ze strany Toryů (Tory Party), zformované na konci 17. století jako politický spojenec krále. V roce 1912 se spojila s frakcí Liberální strany podporující

---

³⁸ To ale není zrovna jednoduché v prostředí, kde dochází k teroristickým útokům, páchaným často právě skupinami imigrantů.

spojení Velké Británie a Irska. V roce 1922 vstoupila poprvé do Parlamentu a její frakce do té doby pracuje pod názvem „The 1922 Committee“.³⁹

OSOBNOSTI STRANY

K nejvýznamnějším politikům Konzervativní strany patřili Stanley Baldwin (1923-1937), Winston Churchill (1940-1955), Harold Macmillian (1957-1963), Edward Heath (1966-1975), Margaret Thatcher (1976-1990), John Major (1990-1997), William Hage (1997-2005) a David Cameron (2005 až současnost). Cameron při nástupu do funkce deklaroval zájem realizovat zásadní reformu státní správy. Tradiční zaměření na vnitřní a vnější bezpečnost, prosazování daňových škrťů a zjednodušení daňového systému z velké části přetrvává. Strana však současně pracuje na přípravě nového komplexního systému politik, který by ji měl posunout zpět do politického středu.⁴⁰

CÍLE STRANY

Politika strany⁴¹ se zaměřuje na sociální problematiku a kvalitu života. Řeší otázky týkající se kvality životního prostředí, vládní služby a školství. Konzervativci se snaží prosadit zachování jednotného státu a nesouhlasí se zvětšováním skotské nezávislosti. Prosazuje decentralizaci státní správy. Dále nesouhlasí s přijetím eura ve Velké Británii, podporují snížení přímých daní, zastavení růstu daní a snížení vládních výdajů. Strana velice kritizovala labouristický multikulturalismus. V čele s Davidem Cameronem ale strana odklonila od tradičního konzervatismu a přiklonila se k sociálně liberálním a levicovějším názorům. Začala oslovovat voliče i z řad neevropských imigrantů.

ORGANIZACE STRANY

Organizace strany vychází z kombinace určité autonomie nižších organizačních článků, centrálního vedení a „strany v Parlamentu“, která se ovšem netýká politicky podstatných problémů. Strana je současně i zvláštním druhem

---

³⁹ LUPTÁK, Milan et al. *Politické systémy v zemích Evropy*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2007. ISBN 978-80-86708-50-8. str. 88.

⁴⁰ *Euroskop.cz: informační portál o Evropě* [online]. 2012 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <http://www.euroskop.cz/396/sekce/politicky-system-velke-britanie/>.

⁴¹ HITCHENS, PETER. *The Tories are doomed. The guardian: information journal* [online]. 2005 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <http://www.guardian.co.uk/politics/2005/dec/14/conservatives.uk1>.

federace různých sdružení a skupin hlásících se k principům konzervatismu. Základní jednotkou jsou organizace na úrovni jednotlivých volebních obvodů. Ty vytvářejí tzv. Národní svaz (National Union) v čele s ústřední radou (Conservative Central Office), který se skládá z 3 600 členů a schází se jednou do roka, obvykle na podzim. Výkonným orgánem ústředního svazu je 150členný výkonný výbor, který se schází jednou za dva měsíce. Většinu rozhodnutí přijímá jeho 556 členný výbor, Scházející se v ještě kratších periodách.⁴²

PŘESEDÁ STRANY

Mimořádně významnou pozici ve struktuře strany zaujímá předseda strany. Jeho volba byla věcí konzervativních poslanců v Dolní komoře Parlamentu. V roce 1997 (volební porážka strany) se nový šéf strany Hauge, který nastoupil po Edwardu Heathovi, zasloužil o demokratizaci volby předsedy: Duncan Smith již nebyl volen parlamentní frakcí, ale všemi členy obálkovou metodou. Poslanci Konzervativní strany volí kandidáty pro všeobecné vnitrostranické volby. Tím již nerozhodují o konečném výsledku voleb. Předseda má k dispozici ústřední kancelář (Central Office), která zajišťuje spojení mezi organizacemi ve volebních obvodech a předsedou, připravuje potřebné podklady pro rozhodování a sleduje realizaci jednotlivých rozhodnutí. Současným předsedou strany je David Cameron. Po vítězných volbách 2010, kdy Konzervativci zvítězili, se stal i novým premiérem. Nahradil Gordona Browna, který byl nucen odstoupit. Je tak nejmladším ministerským předsedou za posledních 198 let.⁴³

NÁRODNÍ KONFERENCE STRANY

Zvláštní místo ve struktuře tohoto politického uskupení zaujímá národní konference strany.⁴⁴ Té se zúčastňuje předseda, národní svaz a jeho přidružené orgány, a dále maximálně sedm zástupců každého volebního obvodu. Konference se tak teoreticky může zúčastnit až 6 000 osob, i když ve skutečnosti se jejich počet pohybuje kolem 4 500. Konference přijímá rezoluce týkající se politiky strany, které

---

⁴² FIALA, Petr et al. *Evropské politické strany*. Brno: Masarykova univerzita, 2002. ISBN 80-210-2741-8. str. 90.

⁴³ *Conservatives- David Cameron* [online]. 2012 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: http://www.conservatives.com/People/David_Cameron.aspx.

⁴⁴ LUPTÁK, Milan et al. *Politické systémy v zemích Evropy*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2007. ISBN 978-80-86708-50-8. str. 89.

nejsou pro předsedu – ten podle organizačního řádu Konzervativní strany zodpovídá za její politiku – závazné, ale v praktické politice jsou jím většinou respektovány. Z geografického hlediska má Konzervativní strana výrazně nejsilnější pozice v Anglii, zejména pak v jižní Anglii, která reprezentuje vzhledem k hustotě obyvatelstva téměř ¼ křesel v Parlamentu.

ZÁJMOVÉ SKUPINY

Konzervativní strana je úzce spojena zejména se zájmovými skupinami z oblasti podnikání, obchodu a z oblasti zemědělství. Financování strany zajišťují zejména dary od obchodních a podnikatelských subjektů (asi 3/5 zdrojů) a členské příspěvky a v případě, že strana je v opozici, rovněž státní subvence.⁴⁵

VOLBY

Konzervativní strana byla nejúspěšnější politickou stranou v období mezi dvěma světovými válkami. Od té doby se střídala u moci s Labouristy. Roku 2010 vyhrála volby s 307 mandáty a Labouristickou stranu sesadila z čela vlády po třinácti letech. Po volbách začali Konzervativci jednat s Liberálními demokraty a 12. května 2010 se dohodli na koaliční vládě. Koalici nyní vede David Cameron a jeho místopředsedou je Nick Clegg. Úspěšné byly pro Konzervativce komunální volby 2011, které ve Velké Británii jednoznačně vyhráli. Radní získali 5109 mandátů a 157 mandátů do rady. Konzervativní strana je opoziční stranou ve Velšském shromáždění, kdy v komunálních volbách získala 14 křesel. Ve volbách do Skotského parlamentu 2011 byla až třetí a celkem získala pouze 15 mandátů.⁴⁶

KONZERVATIVCI V EVROPSKÉM PARLAMENTU

V Evropském parlamentu je 25 poslanců členy Evropské konzervativní a reformní skupiny a jeden poslanec členem Skupiny Evropa svobody a demokracie.

---

⁴⁵ FIALA, Petr et al. *Evropské politické strany*. Brno: Masarykova univerzita, 2002. ISBN 80-210-2741-8. str. 99.

⁴⁶ *BBC Vote 2011- Scotland elections* [online]. 2011 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <http://www.bbc.co.uk/news/special/election2011/overview/html/scotland.stm>.

ANALÝZA ZASTOUPENÍ KONZERVATIVNÍ STRANY V PARLAMENTECH SPOJENÉHO KRALOVSTVÍ A EVROPSKÉHO PARLAMENTU

Konzervativní strana nyní prožívá jedno z nejúspěšnějších období současnosti. Ve všeobecných volbách 2010 porazila Labouristickou stranu a sesadila ji tak po 13 letech z čela vlády. „Cameronci“ získali v Britském parlamentu celkem 307 mandátů. Jelikož nezískali nadpoloviční většinu, po několikadenním jednání se dohodli Liberálními demokraty (57 mandátů) na koaliční vládě. Ve Skotském parlamentu získala strana ve volbách 2011 patnáct křesel se ztrátou 5 mandátů z předchozích voleb. V Severoirském shromáždění nemá strana ani jedno zastoupení. V Národním shromáždění pro Wales získala strana celkem 14 mandátů. Z loňských voleb má navíc 2 křesla. V Evropském parlamentu má strana největší zastoupení, 25 poslanců v Evropské konzervativní a reformní skupině a jednoho člena ve Skupině Evropa svobody a demokracie. Celkově má strana nejvíc mandátů ze všech politických stran. Je to celkem 362 mandátů.

3.3 LIBERÁLNÍ DEMOKRATÉ

Původ Liberálních demokratů (Liberal Democrats) sahá až do konce 17. století. V 19. století liberálové dominovali britské politice, tuto pozici však na počátku 20. století ztratili v důsledku nesouhlasu s řešením problému Irsko a v důsledku vzniku Labour Party.⁴⁷

VOLBY

Po druhé světové válce s 20 % hlasů tvořili Liberální demokraté třetí nejsilnější politickou stranu ve Velké Británii. V tomto období její členové nezaujímali žádné místo ve vládě, strana ale v letech 1977-1978 podporovala menšinovou labouristickou vládu. V roce 1981 vytvořila Liberální strana volební koalici s nově vzniklou Sociálně demokratickou stranou a ve volbách v roce 1983 tato koalice získala 25,4 % hlasů (avšak pouze 3,5 % křesel v Parlamentu). V následujících volbách získává vždy kolem 18 %. Ve volbách v roce 2010 se strana umístila na 3. místě, utvořila koaliční vládu s Konzervativní stranou a dostala se do

---

⁴⁷ LUPTÁK, Milan et al. *Politické systémy v zemích Evropy*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2007. ISBN 978-80-86708-50-8. str. 90.

čela vlády. Současným předsedou strany je Nick Clegg. V komunálních volbách 2011 získali ve Velké Británii radní 1098 mandátů a do rady pouze 10 mandátů. Ve Skotském parlamentu má strana 5 křesel. Stejný počet křesel mají Liberálové i ve Velšském národním shromáždění.⁴⁸

ORGANIZACE STRANY

Liberální strana je organizována na federálním principu, tj. skotská, waleská a severoirská část strany jsou autonomními národními stranami. Základní organizační úroveň je, obdobně jako u ostatních velkých stran, volební obvod. Volební obvody, regionální organizace a národní organizace vysílají delegáty na výroční shromáždění, které je formálně suverénním orgánem strany. V mezidobích mezi zasedáním výročního shromáždění řídí stranu Rada, která se schází jednou za čtvrt roku, a Národní výkonný výbor, který zasedá podle potřeby. Předsedu strany volí organizace ve volebních obvodech, a to a ohledem na počet členů. Lze říci, že Liberální demokraté dovedli vnitrostranickou demokracii z třech nejpočetnějších stran nejdále. Např. politické dny mají důležitou roli v určování toho, kam bude strana dále směřovat. Financování strany je založeno zejména na členských příspěvcích, výtěžcích loterií a darech. Jako opoziční strana získává rovněž prostředky od státu.⁴⁹

Členská základna nepřesahuje 70 000 členů a tvoří ji zejména příslušníci nižší střední třídy. Z geografického hlediska získává nejsilnější podporu ve Walesu, Skotsku a Cornwallu, na ostrovech a v předměstských částech Londýna.

CÍLE STRANY

Politika Liberální strany se tradičně nachází mezi politickou orientací Konzervativní a Labouristické strany. Usiluje o systém poměrného zastoupení⁵⁰, decentralizaci výkonné moci, účast pracujících na řízení podniků, zrušení Sněmovny lordů, pevné termíny voleb, větší ochranu menšin a životního prostředí, psanou ústavu a o reformu daňového systému a systému sociální péče.

---

⁴⁸ *Liberal Democrats- Liberal Democrat Party Elections 2010* [online]. 2012 [cit. 2012-04-17].

Dostupné z:

http://www.libdems.org.uk/news_detail.aspx?title=Liberal_Democrat_Party_Elections_2010&pPK=52470fff-2452-4486-86a9-8efef300e752.

⁴⁹ LUPTÁK, Milan et al. *Politické systémy v zemích Evropy*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2007. ISBN 978-80-86708-50-8. str. 90.

⁵⁰ Což je vzhledem ke konzervativnímu vývoji politického systému velmi troufalé.

LIBERÁLNÍ DEMOKRATÉ V EVROPSKÉM PARLAMENTU

Liberální strana je přidružena k Liberální internacionále a k Federaci liberálních a demokratických stran Evropského společenství. V Evropském parlamentu zastupuje stranu 12 členů ve Skupině Aliance liberálů a demokratů pro Evropu.

ANALÝZA ZASTOUPENÍ LIBERÁLNÍCH DEMOKRATŮ V PARLAMENTECH SPOJENÉHO KRÁLOVSTVÍ A EVROPSKÉHO PARLAMENTU

Liberální demokraté prožívají nejúspěšnější politické období své existence. Celá desetiletí strávili ve stínu dvou nejsilnějších stran. Ve všeobecných volbách 2010 byli největším překvapením. Sice skončili až na třetím místě s 57 mandáty, ale první Konzervativní strana nezískala nadpoloviční většinu a musela přemýšlet nad koaliční vládou. Tu vyjednala právě se středovými Liberálními demokraty. V těchto volbách Liberálové získali navíc z minulých voleb 8 mandátů. Volby do Skotského parlamentu 2011 pro ně nebyly moc úspěšné. Získali pouze 5 mandátů a utrpěli velkou ztrátu z voleb 2007, ta činila 12 křesel. V Severoirském shromáždění nesedí ani jeden Liberální demokrat. Zato ve Velšském shromáždění operuje v čele s předsedkyní Kristy Williams celkem 5 liberálů, když až na jedno křeslo obhájili výsledek z voleb 2007. Liberální demokraty reprezentuje v Evropském parlamentu 12 poslanců ve Skupině Aliance liberálů a demokratů pro Evropu. Celkem má strana v terénu 79 poslanců.

3.4 SKOTSKÁ NÁRODNÍ STRANA

Skotská národní strana (Scottish National Party – SNP) se utvořila roku 1934 sjednocením „National Party of Scotland a Scottish Party“.⁵¹ V roce 1967 získal Winnie Ewing jedno křeslo při doplňovacích volbách. A SNP se vyznamenala tím, že její členové byli ve vedení Kilbrandon Commission, jinak též Cimmission on the Constitution, která fungovala v letech 1969-1973, aby prozkoumala ústavu Spojeného Království a Britských ostrovů a jejich vlády. Měla přijít na to,

---

⁵¹ LUPTÁK, Milan et al. *Politické systémy v zemích Evropy*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2007. ISBN 978-80-86708-50-8. str. 91.

zda je potřeba nějakých změn. Konečná zpráva zamítla možnost nezávislosti nebo federalizmu pro Wales a Skotsko.

VOLBY

Největším úspěchem této strany bylo získání jedné třetiny všech hlasů ve Skotsku roku 1974, což se odrazilo v zastoupení 11 členy Parlamentu. Po znovuoobnovení Skotského parlamentu roku 1997 se SNP stala opoziční stranou ke koalici Labour – Liberal Democrats, ale po volbách v roce 2007 se stala největší stranou Skotského parlamentu a vytvořila minoritní vládu. V roce 2010 se strana snažila uspořádat referendum o skotské nezávislosti, ale nepodařilo se jí to. V roce 2011 jednoznačně vyhrála volby do skotského parlamentu. Získala nadpoloviční většinu ze všech mandátů, 69 křesel. Předsedou strany je Alex Salmond a tímto byl zvolen ministerským předsedou. Strana opět slíbila uspořádat referendum o skotské nezávislosti. Zájem o referendum Skotské Národní straně přislíbil také David Cameron. V Britském parlamentu má Skotská národní strana zastoupeno celkem 6 poslanců.⁵²

ORGANIZACE STRANY

Tato strana se stává z místních poboček členů strany, které tvoří organizaci vždy ve svém volebním obvodu. Z těchto poboček jsou vysíláni delegáti do celkově osmi regionálních organizací. Politická rozhodnutí jsou přijímána na výroční konferenci a na pravidelných schůzích National Council (Národní rady). Politické diskuze se vedou také na pravidelných schůzích National Assembly (Národního shromáždění). Strana má též vlastní nezávislý měsíčník *The Scot Independent*, který je pro ni velkou oporou. Vedení strany je voleno do National Executive Committee (Národní výkonné komise) a skládá se z 10 oficiálních poslů a 10 členů.

CÍL STRANY

Jde o středolevou politickou stranu, která vede kampaň za nezávislost Skotska. Programem se řadí k hlavnímu proudu Evropských sociálních demokratů, jde např. o unilaterální nukleární ozbrojení, postupné zdanění vedoucí k přerozdělení

---

⁵² *BBC NEWS - Election 2010* [online]. 2010 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <http://news.bbc.co.uk/2/shared/election2010/results/>.

bohatství od bohatých k chudým, odstranění chudoby, bezplatné vzdělání, nárůst platů zdravotních sester atd. Zároveň se postavili za nezávislé Skotsko, které by se tímto aktem stalo plnohodnotným členským státem Evropské unie.⁵³

SKOTSKÁ NÁRODNÍ STRANA V EVROPSKÉM PARLAMENTU

Skotská národní strana má dva členy v Evropském parlamentu ve Skupině Zelených/Evropské svobodné aliance.

ANALÝZA ZASTOUPENÍ SKOTSKÉ NÁRODNÍ STRANY V PARLAMENTECH SPOJENÉHO KRÁLOVSTVÍ A EVROPSKÉHO PARLAMENTU

Ve všeobecných volbách 2010 Skotská národní strana získala stejný počet mandátů jako v předchozích volbách 2007. Celkem obdržela 6 křesel. Ve volbách do Skotského parlamentu 2011 se stala jasným vítězem v čele s předsedou Alexem Salmondem. Vyhrála celkem 69 křesel, o 23 křesel víc než ve volbách 2007. Získala nadpoloviční většinu, a stala se tak vedoucí stranou ve Skotském parlamentu. Skotská národní strana nemá zastoupení jak v Severoirském shromáždění, tak i ve Velšském shromáždění. V Evropském parlamentu reprezentují stranu 2 poslanci ve Skupině Zelených/Evropské svobodné aliance. Celkem má tato strana ve všech parlamentech 77 poslanců.

3.5 STRANA ZELENÝCH

Počátky této politické strany (Green Party) jsou spojeny s rokem 1973 a vydáním „Manifestu pro udržitelnou společnost“⁵⁴, kdy byli v Coventry založeni jedni z nejstarších Zelených na světě „PEOPLE“.⁵⁵ Do jejího čela se dostal editor časopisu *The Ecologist*, pan Edward ('Teddy') Goldsmith. V roce 1975 změnila své jméno na Ecology Party, aby získala více uznání jako strana s ekologickým zájmem.

---

⁵³ ŘÍCHOVÁ, Blanka. *Spojené království Velké Británie a Severního Irska*. In: Komparace politických systémů I. Praha: Oeconomica, 2005. s. 105.159. ISBN 80-245-0534-7. str. 101.

⁵⁴ Manifesto for a Sustainable Society.

⁵⁵ LUPTÁK, Milan et al. *Politické systémy v zemích Evropy*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2007. ISBN 978-80-86708-50-8. str. 92.

VOLBY

Ve volbách roku 1975 dostala strana asi 1,5 % hlasů a zvýšila počet členů z 500 na 5000. Ke straně se začala připojovat „generace po r. 68“, která zastávala politiku nenásilných přímých akcí a stále více feministické ideje. V roce 1985 se strana přejmenovala na Green Party, aby se zařadila k ostatním ekologickým stranám v Evropě. Úspěch ve volbách (1,3 %) a růst členů i zájmu médií následujících dvou letech byl spojen se zvýšenou obavou o životní prostředí po černobylské katastrofě, což nakonec znamenalo 15 % všech hlasů v roce 1989. V 90. letech se od Strany Zelených oddělily Scottish Green Party i Green Party in Northern Ireland, a strana se musela přejmenovat na Green Party of England and Wales. Přes počáteční těžkosti, spojené i s rostoucí popularitou New Labour, začala strana postupně zaznamenávat kýžené úspěchy. Ve všeobecných volbách v roce 2010 získala strana historicky první a zároveň jediný mandát v Dolní sněmovně Spojeného království. Tento mandát zastupuje Caroline Lucasová, která je zároveň lídrem Zelených. Předkyní strany je Jayne Forbes. Zelení mají v současnosti ještě jedno zastoupení v Severoirském shromáždění.⁵⁶

ORGANIZACE STRANY

Závazným dokumentem strany je její ústava, která může být pozměněna jen 2/3 všech členských hlasů. Ukládá, že strana se schází k hlasování o organizačních a politických záležitostech dvakrát ročně na jarní a podzimní konferenci. Zelení nemají z ideologických důvodů jediného čelního představitele, nýbrž dva hlavní mluvčí (Principal Speakers), kteří ve výkonném výboru strany nevolí. Jsou vždy zastoupeni muž a žena. Členové výkonného výboru, který se schází nejméně jednou za šest týdnů, jsou voleni každoročně všemi členy strany korespondenčním hlasováním nebo hlasováním na konferenci. Regional Council („Krajská rada“) je orgán, který se musí sejít nejméně čtyřikrát do roka a který koordinuje diskuze mezi jednotlivými regionálními stranami, z nichž v ní má každý dva své volené zástupce. Wales Green Party má status „poloautonomní regionální strany“.⁵⁷

---

⁵⁶ *Green Party – Elections* [online]. 2012 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <http://www.greenparty.org.uk/elections.html>.

⁵⁷ LUPTÁK, Milan et al. *Politické systémy v zemích Evropy*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2007. ISBN 978-80-86708-50-8. str. 92.

Jako prohlášení „dlouhodobé strategie“ platí stále Manifesto for a Sustainable Society (MfSS), který byl v průběhu trvání strany rozšířen a upraven. Nejedná se o program na jedno volební období, ale o deklaraci dlouhodobějších cílů, proto mohou být jednotlivé tematické oblasti a problémy průběžně doplňovány. Mezi hlavní témata patří: ochrana zvířat, změna klimatu, dekriminlizace marihuany, ekonomika založená na udržitelném růstu, demokratická reforma EU, modernizace a decentralizace vládního systému Anglie a Walesu, reforma Spojených národů a nesouhlas s válkou v Iráku.⁵⁸

ZELENÍ V EVROPSKÉM PARLAMENTU

V roce 1999 se dva Zelení stali členy Evropského parlamentu (MEPs).⁵⁹ V současnosti má strana dva poslance v Evropském parlamentu. Strana má mezinárodní spojení s Global Greens a European Green Party, a poslance Evropského parlamentu v European Greens – European Free Alliance (Greens-EFA).

ANALÝZA ZASTOUPENÍ STRANY ZELENÝCH V PARLAMENTECH SPOJENÉHO KRÁLOVSTVÍ A EVROPSKÉHO PARLAMENTU

V Britském parlamentu neměli Zelení žádné zastoupení, ale po volbách 2010 se to změnilo. Získali alespoň jeden mandát. Ani jednoho poslance nemají ve Skotském parlamentu. Stejně jako ve Velšském shromáždění. Zato ve volbách do Severoirského shromáždění 2011 získali jedno křeslo. V Evropském parlamentu reprezentují Stranu zelených dva poslanci ve Skupině Zelených/Evropské svobodné aliance. Celkem mají zelení ve všech zmíněných parlamentech 4 poslance.

3.6 DEMOKRATICKÁ UNIONISTICKÁ STRANA

Demokratická unionistická strana (Democrat Unionist Party, DUP) byla založena roku 1971 členy Protestant Unionist Party a hned o pár let později získala osm křesel v Severoirském shromáždění (v letech 1973-1974). Od té doby v něm má zastoupení vždy. Se svou víceméně středolevou politikou je od počátku postavena na podpoře pracující třídy, resp. na nejistotách v protestantské třídě. Dlouhou dobu

⁵⁸ *Green Party – Green Party policies* [online]. 2012 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <http://www.greenparty.org.uk/policies.html>.

⁵⁹ *Green Party – Elections* [online]. 2012 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <http://www.greenparty.org.uk/elections.html>.

byla v boji o zastoupení v Dolní sněmovně její rivalem druhá největší unionistická strana Ulster Unionist Party, nicméně dnes je to především republikánská Sinn Féin a nacionální Social Democratic and Labour Party. DUP začala protestovat proti volební účasti strany Sinn Féin a jejímu spojení s republikánskou armádou (IRA) v momentě, kdy si IRA ponechala zbraně. Výsledkem bylo zhroucení výkonné moci.⁶⁰

VOLBY

V opožděných volbách roku 2003 se stala největší regionální politickou stranou (30 křesel), v roce 2004 největší severoirskou stranou ve Westminsteru. Ve všeobecných volbách roku 2005 posílila svou pozici ziskem devíti křesel v Dolní sněmovně. V současnosti je největší stranou v Severoirském shromáždění a čtvrtá největší strana v Dolní sněmovně Spojeného království. Ve všeobecných volbách 2010 získala strana 8 křesel. V Severoirském shromáždění má největší zastoupení a to 38 křesel. Současným předsedou je Peter Robinson.⁶¹

DEMOKRATICKÁ UNIONISTICKÁ STRANA V EVROPSKÉM PARLAMENTU

V Evropském parlamentu má na základě voleb roku 2009 jednoho poslance. Zastupuje zde stranu ve skupině Nezařazených poslanců.

CÍL STRANY

Politickým cílem této strany je, aby Severní Irsko zůstalo součástí Spojeného Království, a to v podobě konstituční monarchie. Dále cílem je podpora rozšíření správních pravomocí pro Severní Irsko za splnění některých podmínek stranou Sinn Féin, odmítnutí napojení na teoretické organizace, podpora praktické spolupráce s Irskou republikou.

---

⁶⁰ LUPTÁK, Milan et al. *Politické systémy v zemích Evropy*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2007. ISBN 978-80-86708-50-8. str. 93.

⁶¹ *Democrtaic Unionist Party- Elections* [online]. 2012 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <http://www.mydup.com/>.

ANALÝZA ZASTOUPENÍ DEMOKRATICKÉ UNIONISTICKÉ STRANY V PARLAMENTECH SPOJENÉHO KRÁLOVSTVÍ A EVROPSKÉHO PARLAMENTU

Ve všeobecných volbách 2010 získala v Britském parlamentu 8 mandátů. Oproti minulým volbám ztratila jedno křeslo. Stejně jako ve volbách 2007 zůstaly dvě největší strany (Demokratická unionistická strana a Sinn Féin) v Severoirském národním shromáždění. Demokratická unionistická strana získala 38 sedadel. Od roku 2007 ji přibyly ještě dva mandáty. Předsedou severoirské vlády je unionista Peter Robinson. Ve Skotském a Velšském parlamentu nemá ani jedno zastoupení. Pouze jeden poslanec zastupuje Demokratickou unionistickou stranu ve frakci Nezařazených poslanců. Celkem tuto stranu reprezentuje 47 poslanců.

3.7 BRITSKÁ NÁRODNÍ STRANA

British National Party vznikla v roce 1982 sloučením New National Front a British Movement. Po překonání finančních obtíží zřídila strana v r. 1989 své ústředí v jižním Londýně. Na začátku devadesátých let strana zaznamenala vzrůst popularity v Londýně, a to především na jeho jihovýchodě v oblastech, kde přibývání imigrantů z Bangladéše vedlo kvůli špatné bytové situaci ke kampani „Defend Rights for Whites“. Sídlo strany se na druhou stranu postupně stalo místem antifašistických protestů, které spojovaly její přítomnost s rasovými zločiny v okolí.

VOLBY

V roce 1999 se dostal do vedení Nick Griffin, který započal s modernizací stranické image. V komunálních volbách roku 2002 získala BNP 20 % hlasů tam, kde měla kandidáta. Kvůli rostoucímu úspěchu se strana nevyhnula zájmu médií: v roce 2004 byl odvysílán BBC dokument, který tajně natočil Jason Gwyne jako domnělý člen. Následující den pozastavila Barclays Bank účet strany. Griffin se odmítl za své výroky obhajující rasovou nenávisť omluvit a byl následně s dalším členem Markem Collettem obžalován, ale nakonec byl osvobozen. V období po bombových útocích v Londýně 7. července 2005 vstoupila strana s heslem „Maybe now it's time to strat listening to the BNP“. V komunálních volbách roku 2006 se počet jejich křesel zdvojnásobil. V následujících komunálních volbách

ve Velké Británii 2011 získala 2 mandáty. V současné době mají 28 radních. V britském parlamentu nemá žádné zastoupení. Předsedou strany je Nick Griffin.⁶²

BRITSKÁ NÁRODNÍ STRANA V EVROPSKÉM PARLAMENTU

V evropských volbách 2009 získala Britská národní strana dva mandáty. Tito dva poslanci jsou v Bruselu ve skupině Nezařazení poslanci.

CÍL STRANY

Politická ideologie této strany je tzv. bílý nacionalismus. Na počátku své dráhy byla strana rasistická zcela explicitně. Po nástupu Griffina začala svůj postoj k rasismu měnit: Griffin ho veřejně odmítl a na místo toho začal zastávat tzv. etno-nacionalismus. Podle ústavy strany je BNP „zavázaná k zastavení vlny ne-bílé imigrace a k obnovení, které proběhne legálními změnami, vyjednáváním a souhlasem, převážně bílého složení britské populace, jaká existovala v Británii před rokem 1948“⁶³. BNP navrhuje „aby se imigranti a jejich potomci vrátili domů z neústupných, ale dobrovolných podnětů“⁶⁴. Obhájí zrušení veškeré anti-diskriminační legislativy a omezí stranické členství na původní britské etnické skupiny.

ANALÝZA ZASTOUPENÍ BRITSKÉ NÁRODNÍ STRANY V PARLAMENTECH SPOJENÉHO KRÁLOVSTVÍ A EVROPSKÉHO PARLAMENTU

Britská národní strana má zastoupení pouze v Evropském parlamentu. Dva poslanci ji reprezentují ve frakci Nezařazených poslanců.

3.8 STRANA WALESU

National Party of Wales (velšsky: Plaid Genedlaethol Cymru) byla založena roku 1925 členy velšské Home Rule Army (Byddim Ymreolwyr Cymru) a The Welsh Moverment (Y Mudiad Cymreig). Své první křeslo získali až v roce 1966 při doplňovacích volbách. Ve všeobecných volbách roku 1970 se procento

---

⁶²British National Party – Elections [online]. 2012 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <http://bnp.org.uk/>.

⁶³LUPTÁK, Milan et al. *Politické systémy v zemích Evropy*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2007. ISBN 978-80-86708-50-8. str. 94.

⁶⁴LUPTÁK, Milan et al. *Politické systémy v zemích Evropy*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2007. ISBN 978-80-86708-50-8. str. 94.

obdržených hlasů oproti minulým volbám zvýšilo ze 4,5 % na 11,5 %. Objevení se Plaid Cymru v parlamentu (vedle Scottish National Party) podnítilo ke zřízení již zmíněné Kilbrandon Commission. Návrh zřízení Velšského shromáždění byl ale důrazně zamítnut referendem roku 1979, což zpochybnilo i budoucí směřování strany.⁶⁵

VOLBY

Hlavní otisky volební stopy Strany Walesu jsou různorodé.⁶⁶ Teprve po volbách a vítězství Labour Party roku 1997, jejím rozhodnutí o postoupení pravomocí Walesu a následném referendu, mohlo vzniknout National Assembly for Wales (Velšské národní shromáždění). PC se stala hlavní opozicí vládnoucí Labour Party (17 křesel oproti 28). Po určitých volebních ztrátách v následujících letech zvýšila ve volbách roku 2007 do již třetího shromáždění počet křesel z 12 na 15 (z celkově 60). Ve volbách do Národního shromáždění pro Wales 2011 získala Plaid Cymru 11 křesel. Ve všeobecných volbách Velké Británie 2010 vyhrála 3 ze 40 velšských křesel v Parlamentu UK.

STRANA WALESU V EVROSPKÉM PARLAMENTU

V současné době má také jedno ze čtyř velšských křesel v evropském parlamentu, poslanec je členem Greens – European Free Alliance.

CÍLE STRANY

Strana Walesu má pět základních cílů: 1. dosažení plně národního statusu pro Wales v rámci EU; 2. decentralistický socialismus, založený na ekonomické prosperitě, sociální spravedlnosti a zdravého životního prostředí; 3. vytvoření národní komunity založené na rovném občanství, respektu k rozdílným tradicím a kulturám a stejné hodnotě všech individuů; 4. vytvoření bilingvní společnosti oživením velšského jazyka; 5. zvýšení velšského přínosu globální komunitě a dosažení členství v OSN.⁶⁷

---

⁶⁵ *Plaid Cymru – Our history* [online]. 2012 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <http://www.english.plaidcymru.org/our-history/>.

⁶⁶ *Plaid Cymru – Who we are* [online]. 2012 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <http://www.english.plaidcymru.org/who-we-are/>.

⁶⁷ ŘÍCHOVÁ, Blanka. *Spojené království Velké Británie a Severního Irsku*. In: Komparace politických systémů I. Praha: Oeconomica, 2005. s. 105.159. ISBN 80-245-0534-7. str. 77.

ANALÝZA ZASTOUPENÍ STRANY WALESU V PARLAMENTECH SPOJENÉHO KRÁLOVSTVÍ A EVROSPKÉHO PARLAMENTU

Ve všeobecných volbách ve Velké Británii 2010 získala strana Walesu 3 mandáty stejně jako v předchozích volbách 2007. Ve Skotském parlamentu a Severoirském shromáždění nemá strana ani jedno zastoupení. Strana Walesu utrpěla ztrátu ve shromáždění o 4 místa. Celkem získala 11 křesel. V Evropském parlamentu reprezentuje stranu pouze jeden poslanec, který funguje ve Skupině Zelených/Evropské svobodné aliance. Stranu Walesu celkem reprezentuje v parlamentech Spojeného království a Evropském parlamentu 15 poslanců.

3.9 SINN FEIN (SF)

K založení předchůdce této strany došlo v roce 1905 (politický hlas irských republikánů). Oficiálně došlo ke vzniku Sinn Fein rozštěpením irské republikánské armády roku 1970. Zatímco Ulsterská unionistická strana (UUP) je považována za stoupence udržení svazku mezi Severním Irskem a Velkou Británií, Sinn Fein od počátku své existence vystupuje jako jeho silný odpůrce.

ČLENSKÁ ZÁKLADNA STRANY

Členskou základnou je SF podobná členské základně UUP, avšak jejími členy jsou sociálně slabší vrstvy a osoby s nižším, i jen základním vzděláním. Těmto lidem totiž republikánští nacionalisté za Sinn Fein nabízejí levicový program reprezentovaný širokou podporou chudým takřka bezplatnou zdravotní péčí. Základním rozdílem oproti UUP je však náboženské vyznání členů Sinn Fein. Jejimi stoupenci jsou výhradně katolíci. Smýšlení členů této strany je silně nacionalistické, odtud také vazby na polovojenskou organizaci IRA (Irska republikánská armáda).⁶⁸

ORGANIZACE STRANY

Organizace strany⁶⁹ hierarchická, členěná na základní stranické organizace (branches), místní organizace (district executives) a oblastní organizace (regional

---

⁶⁸ LUPTÁK, Milan et al. *Politické systémy v zemích Evropy*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2007. ISBN 978-80-86708-50-8. 95.

⁶⁹ FIALA, Petr et al. *Evropské politické strany*. Brno: Masarykova univerzita, 2002. ISBN 80-210-2741-8. 120.

executives). Nejvyšším orgánem strany je Výkonný výbor (Standing Committee), který má 8 členů a schází se nejméně jednou měsíčně.

OSOBNOST STRANY

Nejvýznamnější osobností strany je bezesporu její současný vůdce Gerry Adams, který stojí v jejím čele už od roku 1983. I přes své kontroverzní postoje si udržel po celou dobu svého předsednictví velmi silnou pozici.

VOLBY

Ve volbách do Národního shromáždění Severního Irska 2011 Sinn Féin vyhrála 29 míst z možných 108. Navíc ji od roku 2007 přibylo jedno sedadlo. A je stále druhá největší strana v Severním Irsku. V severoirských komunálních volbách 2011 získala strana druhý největší počet mandátů a to 138. Celobritských volbách 2010 nevyhrála ani jeden mandát.⁷⁰

SINN FÉIN V EVROPSKÉM PARLAMENTU

Zato v Evropském parlamentu má strana jedno zastoupení ve Skupině Konfederace evropské sjednocené levice a severské zelené levice.

ANALÝZA ZASTOUPENÍ SINN FÉIN V PARLAMENTECH SPOJENÉHO KRÁLOVSTVÍ A EVROPSKÉHO PARLAMENTU

Stejně jako v roce 2007 zůstala Sinn Féin jedna z dvou největších stran v Severoirském shromáždění. Strana vyhrála 29 křesel z možných 108. Navíc ji od roku 2007 přibylo do shromáždění jedno křeslo. Místopředsdou severoirské vlády je ze Sinn Féin Martin McGuinness. V britském parlamentu, skotském parlamentu a velšském shromáždění nemá Sinn Féin ani jedno zastoupení. V Evropském parlamentu má strana jednoho poslance ve Skupině Konfederace evropské sjednocené levice a severské zelené levice. Celkem má Sinn Féin ve funkci 30 poslanců.

---

⁷⁰ *Sinn Féin- Elections* [online]. 2012 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <http://www.sinnfein.ie/elections>.

3.10 ULSTERSKÁ UNIONISTICKÁ STRANA

Strana (Ulster Unionists) byla založena roku 1905, a tudíž je nejstarší politickou stranou v Severním Irsku. Její význam v Severním Irsku byl velký až do roku 1972 (tehdy byla zavedena přímá správa Severního Irska), od té doby její popularita klesá.⁷¹

OSOBNOSTI STRANY

Hlavními politickými osobnostmi⁷² této strany byli Brian Faulkner, předsedající straně do roku 1974, James Molyneaux, stojící v čele plných 16 let (1979-1995) a David Trimble, vládnoucí 10 let (1995-2005). V letech 2005-2010 vládl ve straně Reg Empey. Současný lídr strany je Mike Nesbitt a předsedou David Cambell.

ČLENSKÁ ZÁKLADNA

Členská základna je tvořena z valné většiny protestanty, což ze strany dělá probritský orgán. Ve výsledku to znamená, že jejími členy jsou převážně státní úředníci a podnikatelé.

VOLBY

Současný politický trend UUP vede ke špatným politickým výsledkům. V celobritských volbách v roce 2005 přišla strana o 5 z dosavadních 6 křesel ve Westminsteru. Ve volbách do Severoirského národního shromáždění konaných v roce 2007, ztratila UIP 9 z dosavadních 27 křesel. Ulsterská unionistická strana vyhrála ve volbách do Severoirského shromáždění 2011 celkově 16 míst se ztrátou dvou sedadel z roku 2007. V severoirských komunálních volbách získala strana celkem 99 mandátů.⁷³

---

⁷¹ LUPTÁK, Milan et al. *Politické systémy v zemích Evropy*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2007. ISBN 978-80-86708-50-8. 95.

⁷² *Ulster Unionist Party – MLAs* [online]. 2011 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <http://www.uup.org/index.php/mlas.html>.

⁷³ *Ulster Unionist Party* [online]. 2011 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <http://www.uup.org/>.

ULSTERSKÁ UNIONISTICKÁ STRANA V EVROPSKÉM PARLAMENTU

V Evropském parlamentu má strana jednoho poslance, a to v Evropské konzervativní a reformní skupině.

ANALÝZA ZASTOUPENÍ ULSTERSKÉ UNIONISTICKÉ STRANY V PARLAMENTECH SPOJENÉHO KRÁLOVSTVÍ A EVROPSKÉHO PARLAMENTU

V Severoirském shromáždění má strana zastoupeno celkově 16 míst se ztrátou dvou sedadel z voleb 2007. V Britském parlamentu, Skotském a Velšském shromáždění nereprezentuje stranu ani jeden poslanec. Jeden poslanec prosazuje zájmy voličů Ulsterské unionistické strany v Evropském parlamentu, je členem v Evropské konzervativní a reformní skupině. Celkem tak má Ulsterská unionistická strana 17 poslanců.

3.11 SOCIÁLNĚ DEMOKRATICKÁ STRANA A DĚLNICKÁ STRANA

SDLP (Social Democratic and Labour Party) byla založena roku 1970 šesti členy Stormontu a jedním senátorem, bývalými členy Republican Labour Party, National Democrats, individuálních nacionalistů a členů Northern Ireland Labour Party. Strana nejdříve zastávala „politiku zdrženlivosti“ a chtěla prosazovat občanská práva v rámci systému Stormontu. Poté ovšem došla k názoru, že Stormont je nereformovatelný, a vystoupila z Northern Ireland Assembly a během tří let, jíž byla zastoupena v Northern Ireland Addembly 19 ze 79 křesel. Po několika měsících se ale tato vláda zhroutila a SDLP se vrátila do exekutivy až po 25 letech.⁷⁴

V roce 1998 se stala co do počtu získaných hlasů největší stranou severního Irsku.

VOLBY

Ve všeobecných volbách 2001 ji poprvé překonala Sinn Féin. Kvůli kolapsu Ulsterské unionistické strany při všeobecných volbách roku 2005 a pokračující neúčasti Siin Féin se SDLP stala druhou největší parlamentní skupinou Severního

---

⁷⁴ LUPTÁK, Milan et al. *Politické systémy v zemích Evropy*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2007. ISBN 978-80-86708-50-8. str. 96.

Irska ve Westminsteru. Sociálně demokratická a labouristická strana v čele s Margaret Ritchie získala ve volbách do Severoirského shromáždění 2011 14 křesel a od minulých voleb 2007 ztratila dvě. V britských všeobecných volbách 2011 získala strana 3 mandáty. V severoirských komunálních volbách získala strana celkem 87 mandátů.⁷⁵ V Evropském parlamentu zastoupení nemá.

ORGANIZACE STRANY

Základním organizačním článkem je oblast, zahrnující jeden až sedm volebních obvodů. Na této úrovni jsou vybráni kandidáti do Parlamentu a voleni členové nejvyššího orgánu strany – rady (Council for Social Democracy). Rada se schází třikrát do roka, v mezidobích stranu řídí Národní výbor (National Committee), jehož jednu třetinu tvoří členové Parlamentu vybraní svými kolegy, zbývající dvě třetiny zástupci volení ve volebních obvodech. Prezident, který stojí v čele strany na národní úrovni, je volen rovněž na úrovni oblastí, a to na základě principu jeden člen – jeden hlas. Předsedu strany Parlamentu volí zástupci strany v Dolní komoře.⁷⁶

CÍLE STRANY

Sociálně demokratická strana představuje reformně orientovanou stranu. K jejím hlavním cílům patří volební systém poměrného zastoupení, protiinflační politika včetně kontroly mezd, proevropská politika, odstranění britských jaderných zbraní (nikoli jaderných zbraní NATO umístěných na britském území), decentralizace výkonné moci a omezená politika státu blahobytu.

ANALÝZA ZASTOUPENÍ SOCIÁLNĚ DEMOKRATICKÉ STRANY A DĚLNICKÉ STRANY V PARLAMENTECH SPOJENÉHO KRÁLOVSTVÍ A EVROPSKÉHO PARLAMENTU

V Britském parlamentu má tato strana 3 poslance, stejně jako po volbách 2007. Sociálně demokratická strana a labouristická strana v čele s Margaret Ritchie získala v Severoirském shromáždění 14 sedadel a od minulých voleb 2007 ztratila

---

⁷⁵ *Social Democratic and Labour Party* - [online]. 2009 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <http://www.sdlp.ie/>.

⁷⁶ LUPTÁK, Milan et al. *Politické systémy v zemích Evropy*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2007. ISBN 978-80-86708-50-8. str. 96.

dvě. Ve Skotském parlamentu, Velšském shromáždění a Evropském parlamentu nemá strana žádné zastoupení. Počet mandátů strany v parlamentech činí 17.

3.12 NEZÁVISLÍ

United Kingdom Independence Party (UK Independence, United Kingdom Independence Party, UKIP) založil roku 1993 Alan Sked a další členové Anti-Federalist League. Jejich hlavním cílem bylo vystoupení Spojeného Království z EU.⁷⁷

NEZÁVISLÍ V EVROPSKÉM PARLAMENTU

Po úspěchu ve volbách roku 1997 se karta obrátila a v roce 1999 získali tři nezávislí kandidáti křesla v Evropském parlamentu. Ve vše-obecných volbách roku 2001 však svými 1,5 % ztratili jakýkoli nárok na zastoupení ve Westminsteru. Ve volbách v roce 2005 nakonec nezískala se svými 2,4 % žádné křeslo. Nikdy nezískala místo v poslanecké sněmovně. Nyní má dva členy v nevolené Sněmovně lordů. Stoupající popularita Nezávislých a identifikace občanů s odmítáním Evropské unie jako politické unie, v níž Spojené království ztrácí svoji autonomii, je mimo jiné vidět na volbách do Evropského parlamentu v roce 2009, kde strana se 16,5 % hlasů skončila druhá za Konzervativci a získala tak v parlamentu 12 ze 74 britských mandátů. V těchto volbách měla větší podporu voličů než Liberální demokraté i vládnoucí Labouristé. Devět poslanců za Nezávislé reprezentuje stranu ve Skupině Evropa svobody a demokracie Evropského parlamentu a tři ve skupině Nezařazení poslanci.⁷⁸

VOLBY

Aktuálním předsedou je Nigel Farage, který byl znovu zvolen dne 5. listopadu 2010. Ve volbách do Severoirského shromáždění 2011 získala strana pouze jedno křeslo. V komunálních volbách v Severním Irsku 2011 Nezávislí obhájili jedno sedadlo a o jedno sedadlo z loňských voleb přišli. V britských komunálních volbách obdrželi radní 7 mandátů.

---

⁷⁷ LUPTÁK, Milan et al. *Politické systémy v zemích Evropy*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2007. ISBN 978-80-86708-50-8. str. 96. 97.

⁷⁸ *United Kingdom Independence Party* - [online]. 2009 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <http://www.ukipmeps.org/index.php?page=mypage&op=openPage&id=12&title>About-UKIP>.

CÍL STRANY

Vedle svého hlavního a původního zájmu (UKIP tvrdí, že EU je korupční, nedemokratická, že členství je pro Británii velmi drahé a ohrožující její suverenitu; chce zabránit vedení eura, přijetí Evropské ústavy i zavedení metrické soustavy)⁷⁹, vypracovala postupně také agendu pro vnitřní záležitosti, a to velmi detailní dokumenty o daních a školství. Dále vedla v roce 2004 kampaň proti zavedení identifikačních karet a v regionální politice zastává názor, že Skotský parlament a Velšské i Severoirské shromáždění by měly být zrušeny a Spojené Království by se stalo opět jednou zemí s jedním parlamentem. UKIP též odmítla zákon o klimatu vydaný v roce 2007.

ANALÝZA ZASTOUPENÍ NEZÁVISLÝCH V PARLAMENTECH SPOJENÉHO KRÁLOVSTVÍ A EVROPSKÉHO PARLAMENTU

Tato politická strana má jedno zastoupení v Severoirském shromáždění. Zato v Evropském parlamentu je velice populární stranou. Ve volbách do Evropského parlamentu 2009 měla větší podporu voličů než Liberální demokraté i vládnoucí Labouristé. Devět poslanců za Nezávislé reprezentuje stranu ve Skupině Evropa svobody a demokracie Evropského parlamentu a tři ve skupině Nezařazení poslanci. Celkově tedy zastupuje stranu Nezávislých v Bruselu dvanáct poslanců, když dohromady má ve funkci celkem 13 poslanců.

3.13 IRSKÉ NACIONALISTICKÉ HNUTÍ

Tato strana má zastoupení pouze v Britském parlamentu. Reprezentuje ji zde 5 poslanců. V žádném jiném parlamentu její kandidáti neuspěli. Irské nacionalistické hnutí zastupuje ve Spojeném království celkem 5 poslanců.

3.14 STRANA ALLIANCE

Ve všeobecných britských volbách 2010 získala Strana Alliance jeden mandát. Strana v čele s předsedou Davidem Fordem získala 8 sedadel a přibýlo ji od roku 2007 jedno místo. Celkem má tato strana 9 poslanců v analyzovaných parlamentech.

---

⁷⁹ LUPTÁK, Milan et al. *Politické systémy v zemích Evropy*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2007. ISBN 978-80-86708-50-8. str. 97.

3.15 TRADITIONAL UNIONIST VOICE

Traditional unionist voice je politická strana v Severním Irsku. Lídrem strany je Jim Allister. Ve volbách do Severoirského shromáždění 2011 získala jeden mandát. V žádném jiném parlamentu zastoupení nemá.

3.16 OSTATNÍ

Ostatní politické strany mají zastoupeno jednoho člena v Britském parlamentu a 3 poslance ve Skotském parlamentu. Celkově jsou ve funkci tedy čtyři nezařazení poslanci v parlamentech Spojeného království.

4 EVROPSKÝ PARLAMENT

4.1 FRAKCE V EVROPSKÉM PARLAMENTU

Frakce (politické skupiny, skupiny politických stran) působící v Evropském parlamentu jsou vyjádřením nadnárodní povahy této instituce. Jednotliví poslanci jsou krom příslušnosti ke konkrétním výborům identifikovatelní především podle toho, ke které náleží frakci. V současnosti existuje v Evropském parlamentu sedm frakcí.⁸⁰

Tyto frakce se dají rozdělit do dvou základních skupin. První tvoří frakce, které jsou frakcemi evropských politických stran, tj. stran, které existují nezávisle na Evropském parlamentu, mají vlastní evropskou organizační strukturu a členskou základnu (do níž jsou však zahrnuty i národní politické strany, které jsou členy strany „evropské“, a které kandidují i v evropských volbách v příslušném státě EU).

Tabulka č. 2⁸¹ – Frakce evropského parlamentu:

EPP		Skupina evropské lidové strany (Křesťanských demokratů)
S&D		Skupina progresivní aliance socialistů a demokratů v Evropském parlamentu
ALDE		Skupina Aliance liberálů a demokratů pro Evropu
Greens/EFA		Skupina Zelených/Evropské svobodné aliance
ECR		Evropská konzervativní a reformní skupina
GUE/NGL		Skupina Konfederace evropské sjednocené levice a severské zelené levice
EFD		Skupina Evropa svobody a demokracie
NI		Nezařazení poslanci

Těmito evropskými politickými stranami, které mají frakce v Evropském parlamentu, jsou Strana evropských socialistů, Evropská lidová strana, Evropská liberální, demokratická a reformní strana, Evropská demokratická strana, Evropská federace stran zelených a Evropská svobodná aliance.

⁸⁰ Euroskop.cz – Frakce v Evropském parlamentu [online]. 2012 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <http://www.euroskop.cz/8468/2351/clanek/memo-frakce-v-evropskem-parlamentu/>.

⁸¹ Euroskop.cz – Frakce v Evropském parlamentu [online]. 2012 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <http://www.euroskop.cz/8468/2351/clanek/memo-frakce-v-evropskem-parlamentu/>.

Druhá skupina je tvořena frakcemi, které sdružují národní strany pouze v Evropském parlamentu.⁸² Největšími frakcemi jsou Skupina Evropské lidové strany (Křesťanských demokratů) a Skupina progresivní aliance socialistů a demokratů v Evropském parlamentu.

4.2 ZASTOUPENÍ POLITICKÝCH STRAN V EVROPSKÉM PARLAMENTU

Tabulka č. 3 – Zastoupení britských politických stran v Evropském parlamentu

									Celkem
Labouristická strana	-	13	-	-	-	-	-	-	13
Konzervativní strana	-	-	-	-	25	-	1	-	26
Liberální demokraté	-	-	12	-	-	-	-	-	12
Skotská národní strana	-	-	-	2	-	-	-	-	2
Zelení	-	-	-	2	-	-	-	-	2
Demokratická unionistická strana	-	-	-	-	-	-	-	1	1
Britská národní strana	-	-	-	-	-	-	-	2	2
Strana Walesu	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Sinn Féin	-	-	-	-	-	1	-	-	1
Ulsterská unionistická strana	-	-	-	-	1	-	-	-	1
Nezávislí	-	-	-	-	-	-	9	3	12
CELKEM	-	13	12	5	26	1	10	6	73

⁸² FIALA, Petr et al. *Evropské politické strany*. Brno: Masarykova univerzita, 2002. ISBN 80-210-2741-8. str. 130.

Celkový přehled současného zastoupení politiků britských stran ve frakcích Evropského parlamentu zobrazuje předcházející tabulka.

Spojené království Velké Británie a Severního Irska reprezentuje v Evropském parlamentu 73 poslanců. Tito poslanci zastupují 11 politických stran a 7 frakcí působících v Evropském parlamentu. Labouristickou stranu reprezentuje celkem 13 poslanců, kteří fungují ve Skupině progresivní aliance socialistů a demokratů v Evropském parlamentu. Konzervativní strana má 25 poslanců v Evropské konzervativní a reformní skupině a jednoho člena ve Skupině Evropa svobody a demokracie. 12 poslanců prosazuje zájmy Liberální demokraty ve Skupině Aliance liberálů a demokratů pro Evropu. Skotská strana a Zelení mají 2 poslance ve Skupině Zelených/Evropské svobodné aliance. Pouze jeden poslanec zastupuje Demokratickou unionistickou stranu a dva poslanci Britskou národní stranu ve frakci Nezařazených poslanců. Strana Walesu má aktuální informace z EU díky jednomu poslanci, který funguje ve Skupině Zelených/Evropské svobodné aliance. Strana Sinn Fein má jednoho poslance ve Skupině Konfederace evropské sjednocené levice a severské zelené levice. Jeden poslanec reprezentuje i Ulsterskou unionistickou stranu, která funguje v Evropské konzervativní a reformní skupině. A nakonec Nezávislí mají 9 poslanců ve Skupině Evropa svobody a demokracie a 3 poslance ve frakci Nezařazení poslanci.

5 PARLAMENTNÍ A KOMUNÁLNÍ POLITIKA VE SPOJENÉM KRÁLOVSTVÍ

5.1 PARLAMENT VELKÉ BRITÁNIE A SEVERNÍHO IRSKA A VÝSLEDKY VŠEOBECNÝCH VOLEB V ROCE 2010

Na politiku Spojeného království Velké Británie a Severního Irska má největší vliv politická situace ve Velké Británii. Parlament ve Velké Británii a Severním Irsku je dvoukomorový, což znamená, že se skládá ze dvou rozhodovacích úrovní. První komora se nazývá Dolní sněmovna (dolní komora). Členové Dolní sněmovny jsou voleni veřejně, a to v jednomandátových volebních obvodech. V současnosti má tato komora 649 křesel.⁸³

Všeobecné volby do Dolní komory se konají jednou za 5 let. Poslední volby byly v roce 2010. Členové dolní sněmovny diskutují o velkých politických problémech. K tomu, aby se zákony staly právoplatnými, musí projít touto komorou Parlamentu. Dolní sněmovna je jedním z klíčových míst, kde pracují ministři, předseda vlády, kancléř a hlavní postavy z nejlivnějších politických stran. Je sama odpovědná za rozhodování o finančních zákonech, např. navrhovaných nových daních. Schvaluje i státní rozpočet. Členové vlády včetně jejího předsedy musí pravidelně odpovídat na otázky od poslanců dolní komory, týkající se aktuálních problémů, a to buď při hromadných zasedáních, anebo ve výborech.⁸⁴

Sněmovna lordů (Horní komora) je druhá komora Parlamentu Spojeného království, která je nezávislá a doplňuje práci Dolní sněmovny. Většina nových členů Sněmovny lordů je jmenována královnou na doporučení předsedy vlády. V současné době v ní působí asi 825 členů. Většina z nich (asi 700) má doživotní tituly. Sněmovna lordů sdílí úkol rozhodování a utváření zákonů. Všechny zákony, s výjimkou daňových zákonů a zákona o státním rozpočtu, jsou v této sněmovně diskutovány s možností navrhnout změny nebo odmítnout jejich přijetí. Dále podrobně posuzuje veřejnou politiku. V posledních letech Sněmovna lordů přesvědčila vládu k politickým změnám v nejrůznějších otázkách. Mezi ně patří:

- ochrana práva veřejnosti na procesu před porotou

---

⁸³ *Parliament of United Kingdom* - [online]. 1989 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <http://www.parliament.uk/>.

⁸⁴ *Parliament of United Kingdom – About Parliament* [online]. 1989 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <http://www.parliament.uk/about/>.

- nezákonnost nuceného manželství
- zajištění přístupu ke standardnímu vzdělání dětem, se speciálními potřebami a zdravotním postižením
- zajištění toho, aby se s ženami zacházelo spravedlivě podle státního důchodového systému

Jak bylo řečeno, poslední všeobecné volby ve Spojeném království se konaly 6. května 2010, kdy se volili členové do Dolní sněmovny. Volby se konaly v 650 volebních obvodech Spojeného království. Žádná ze stran nedosáhla 326 křesel potřebných pro celkovou většinu, což znamenalo zajímavé povolební vyjednávání. Opoziční konzervativci Davida Camerona získali 307 poslanců, labouristé Gordona Browna 258, za liberální demokraty bylo zvoleno 57 poslanců a zbytek si rozdělili ostatní strany.⁸⁵

Tabulka č 4 - Výsledky voleb do Britského parlamentu 2010⁸⁶:

Politická strana	Zvoleno poslanců	Zisk křesel	Ztráta křesel
Konzervativní strana	307	100	3
Labouristická strana	258	3	94
Liberální demokraté	57	8	13
Demokratická unionistická strana	8	0	1
Skotská národní strana	6	0	0
Irské nacionalistické hnutí	5	0	0
Strana Walesu	3	0	0
Sociálně demokratická a labouristická strana	3	0	0
Zelení	1	1	0
Strana Alliance	1	1	0
Ostatní	1	1	1

Následně vytvořena koaliční vláda byla první koalicí, která vyústila ihned po volebním výsledku (nikoliv po nějaké krizi v průběhu období). Koaliční jednání začala mezi konzervativci a liberálními demokraty, prvně jmenovaní se snažili

⁸⁵ *BBC NEWS - Election 2010* [online]. 2010 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <http://news.bbc.co.uk/2/shared/election2010/results/>.

⁸⁶ *BBC NEWS - Election 2010* [online]. 2010 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <http://news.bbc.co.uk/2/shared/election2010/results/>.

přerušit jednání mezi labouristy a liberálními demokraty. Na Gordona Browna byl činěn velký nátlak, aby odstoupil z pozice vůdce (neúspěšné) labouristické strany. Dne 11. května 2010 oznámil Gordon Brown rezignaci na post předsedy vlády, a tím ukončil 13 let labouristů v čele Velké Británie.⁸⁷

12. května 2010 byla koaliční dohoda schválena drtivou většinou Dolní komory, čímž se vytvořila koaliční vláda konzervativců a liberálních demokratů.

5.2 SKOTSKÝ PARLAMENT A VÝSLEDKY VOLEB V ROCE 2011

Druhou částí územního celku Spojeného království je Skotsko, která má jednokomorový parlamentní systém. Od roku 1999 má Skotsko svůj vlastní jednokomorový parlament sestávající ze 129 poslanců, z nichž je 73 voleno přímo podle současného rozdělení westminsterských volebních obvodů (pouze Orkneje a Shetlandy byly rozděleny do dvou volebních obvodů) a ze zbylých 56 je voleno vždy 7 poslanců pro každý volební obvod Evropského parlamentu. Těch je ve Skotsku celkem 8. Zmíněných 56 poslanců je voleno podle principu poměrného zastoupení na období čtyř let.⁸⁸

Předseda skotské vlády je jmenován královnou na doporučení předsedy Skotského parlamentu. V současnosti je předsedou skotské vlády Alex Salmond. V letech 1987-2010 byl poslancem Dolní Sněmovny. Předsedou Skotské Národní strany byl poprvé v letech 1990 až 2000 a opět jím byl zvolen v roce 2004. V květnu v roce 2007 pod jeho vedením zvítězila Skotská Národní strana ve volbách do Skotského parlamentu. Salmond vyhrál volby v Aberdeenshire východním volebním obvodu 5. května 2011, kdy Skotská Národní strana získala většinu křesel ve skotském parlamentu. Alex Salmond byl znovu zvolen 18. května 2011 na druhé funkční období jako předseda.⁸⁹ Skotský parlament má legislativní moc v rámci Skotska pouze v určitých oblastech, v ostatních, jako je např.: zahraniční politika, obrana, ozbrojené síly, finance a hospodářství patří legislativní moc celobritskému

---

⁸⁷ Dočasně ho ve funkci nahradila Harrieta Harmanová, současným předsedou je Edward Samuel Miliband, který byl zvolen 25. září 2010. HÁJEK, ADAM a Iveta Plochová. *Brown se obětuje kvůli jednání o vládě a skončí v čele labouristů*. *iDnes: informační portál* [online]. 2010 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/brown-se-obetuje-kvuli-jednani-o-vlade-a-skonci-v-cele-labouristu-pxk-/zahranicni.aspx?c=A100510_183342_zahranicni_aha.

⁸⁸ LUPTÁK, Milan et al. *Politické systémy v zemích Evropy*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2007. ISBN 978-80-86708-50-8. str. 76.

⁸⁹ *The Scottish Government – First Minister* [online]. 2012 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <http://www.scotland.gov.uk/About/14944/Scottish-Cabinet/First-Minister>.

Parlamentu. Skotská ústava zahrnuje vysloveně specifické záležitosti v rámci regionální politiky, které jinak připadají britské zákonodárné moci. Britský parlamentu může zrušit rozhodnutí přijatá Skotským parlamentem. Avšak byla přijata úmluva, že Parlament Velké Británie a Severního Irska se nebude legislativně zabývat záležitostmi připadající ke schválení Skotskému parlamentu bez předchozího souhlasu Skotů projeveného přijetím tzv. „Sewelova podnětu“. Skotský parlament má právo důkladně prozkoumat činnost exekutivní moci a právo určovat priority toku finančních prostředků v oblastech, které jsou mu vymezeny. Na jaře roku 2005 přijatý Zákon o parlamentních volebních obvodech snížil počet křesel pro skotské poslance na 59 s platností parlamentních voleb téhož roku. Zvláštní orgán zabývající se výlučně problematikou související s vývojem ve Skotsku vznikl v roce 1885 (Scottish Office). Jeho pravomoci vyplývaly přednostně z potřeb londýnské vlády kontrolovat co nejúčinněji aktivity místní správy ve Skotsku; jeho vymezení tak bylo přednostně funkční, nikoli územní. Členové proto nebyli nikdy odpovědní skotským voličům, ale pouze vládní straně v Londýně. V čele Scottish Office by vždy reprezentant vítězné strany, která vzešla z celobritských voleb do Dolní komory, a to bez ohledu na momentální sílu této strany ve Skotsku. Hlavním úkolem Scottish Office bylo projednávat a připravovat návrhy zákonů (před jejich předložením do parlamentu, jejichž přijetí se výrazněji dotýkalo oblasti Skotska).⁹⁰

Celkový přehled výsledků skotských parlamentních voleb v roce 2011 zobrazuje následující tabulka.

Tabulka č. 5 – Výsledky skotských parlamentních voleb 2011

Politická strana	Volební sedadla	+/-	Regionální sedadla	+/-	Celkem sedadel	+/-
Skotská národní strana	53	32	16	-9	69	23
Labouristická strana	15	-20	22	13	37	-7
Konzervativní strana	3	-3	12	-2	15	-5
Liberální demokraté	2	-9	3	-3	5	-12
Ostatní	0	0	3	1	3	3

⁹⁰ LUPTÁK, Milan et al. *Politické systémy v zemích Evropy*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2007. ISBN 978-80-86708-50-8. str. 77.

Jasným vítězem parlamentních voleb 2011 byla Skotská národní strana v čele s Alexem Salmondem. Vyhrála celkem 69 křesel. Ve skotském parlamentu to bylo poprvé, co vítězná strana získala parlamentní většinu. Labouristická strana získala 37 sedadel, Konzervativci měli 15 míst, Liberální demokraté vyhráli pět, a další celkem tři sedadla.⁹¹

Šéf Skotské národní rady a skotský premiér Alex Salmond již oznámil, že hodlá prosadit zákon o referendu o samostatnosti Skotska, k němuž zatím neměl ve skotském parlamentu dost hlasů. Příčiny porážky Labouristické strany byly, že strana se příliš zaměřila na kritiku konzervativní koalice vedené ve Westminsteru. Liberální demokraté v čele s Tavisem Scottem získali pouze 5 křesel, oproti 16 z předchozích voleb. Tavis Scott odstoupil dva dny po volbách. Nyní je předsedou skotských liberálních demokratů Willie Rennie. Konzervativci ztratili pouze 5 křesel. Jejich předseda Annabel Goldie ohodnotil volby jako úspěšné. David Cameron poblahopřál Skotské národní straně za výhru a slíbil, že uskuteční kampaň pro Unii o referendu skotské samostatnosti.⁹²

5.3 PARLAMENT WALESU (VELŠSKÉ NÁRODNÍ SHROMÁŽDĚNÍ) A VÝSLEDKY VOLEB V ROCE 2011

Parlament Walesu, člena Spojeného království, nemá tak významné pravomoci jako britský nebo skotský parlament, přesto hraje v ostrovních politických procesech velkou úlohu.

Na rozdíl od skotského parlamentu, Velšské národní shromáždění nemá moc vytvářet a schvalovat samo určité zákony, tedy tzv. primární legislativu, nýbrž pouze tzv. sekundární legislativu. Schvaluje jen zákony vytvořené a předložené vládou. Velšský parlament sestává z 60 poslanců, z nich 40 je voleno přímou volbou ve volebních obvodech platných pro volby do Westminsteru a 20 poměrným způsobem v 5 volebních obvodech pro Evropský parlament (4 poslanci v každém z nich). Národní shromáždění má pevné čtyřleté funkční období bez možnosti předčasného rozpuštění. Velšský parlament je dvojjazyčný, jednání jsou vedena jak ve velštině, tak v angličtině. Velšské národní shromáždění bylo ustanoveno na modelu „cabinet-style“, což v praxi znamená, že Velšskému parlamentu předsedá

---

⁹¹ *BBC Vote 2011- Scotland elections* [online]. 2012 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <http://www.bbc.co.uk/news/special/election2011/overview/html/scotland.stm>.

⁹² *BBC NEWS Scotland – Scottish election: SNP wins election* [online]. 2012 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <http://www.bbc.co.uk/news/uk-scotland-13305522>.

leader vítězné strany ve volbách a jednotliví poslanci jsou zároveň členy různých odborů, např.: kulturního, vzdělávacího, finančního apod., a za ty jsou také zodpovědní.⁹³

Členové velšského parlamentu jsou státními zaměstnanci. Poslanci poskytují své vlastní služby parlamentu, a zároveň si tak vytvářejí vlastní svébytnost. Velšské národní shromáždění převzalo funkce velšské vlády v oblasti rozdělování peněz, kde supluje ministerstvo financí, a zároveň v oblasti komunikace s orgány místní samosprávy. Carwyn Jones je předsedou velšské vlády. Poté, co vyhrál volby v roce 2009, byl potvrzen jako třetí „prime minister“ Walesu dne 9. prosince 2009. Od porážky labouristické strany v roce 2010 ve Spojeném království ve všeobecných volbách, a po odstoupení Gordona Browna z pozice předsedy vlády, se stal Jones nejvýše postaveným labouristickým voleným zástupcem a ministrem vlády ve Spojeném království. Byl jmenován jako člen státní rady ze dne 9. června 2010. Po volbách v roce 2011 do velšského shromáždění se labouristům zvýšil počet volných míst. Jones se rozhodl vytvořit menšinovou vládu, takže labouristi vládli ve Walesu sami poprvé od vzniku shromáždění.⁹⁴

Zákony jsou připravovány odborovými radami a kabinetem, přičemž jsou jejich konečné verze předloženy Velšskému parlamentu a jsou projednávány Legislativní radou, která ověří, zda má Velšský parlament dostatečné kompetence navržený zákon přijmout. K těmto exekutivním a omezeným legislativním funkcím Velšského parlamentu lze ještě přičíst jeho funkce parlamentní: Funkce prvního sekretáře národního shromáždění ze své povahy interpeluje Velšské národní shromáždění jako celek, navržené zákony musejí být před uvedením do účinnosti řádně schváleny a tzv. Assembly Acts, které v součinnosti s tzv. Bílou listinou vydanou vládou v roce 1997 tvoří v podstatě zákon o referendu, který umožňuje Velšanům celonárodní debatu o důležitých záležitostech. Součástí Velšského národního shromáždění jsou také výbory zastupující jednotlivé velšské regiony; tyto výbory však nemají žádnou exekutivní moc. Státní sekretář pro Wales, který je členem vlády Velké Británie, si stále udržuje všechny funkce, protože ve velšském

---

⁹³ *National Assembly for Wales* [online]. 2012 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <http://www.assemblywales.org/>.

⁹⁴ BROWE, ADRIAN. *Profile: Carwyn Jones*. *BBC News: Information journal* [online]. 2009 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/wales/wales_politics/8388696.stm.

parlamentu nefunguje tzv. primární legislativa, a dojednává jednorázové subvence s britským ministerstvem financí.⁹⁵

Celkový přehled výsledků velšských parlamentních voleb v roce 2011 zobrazuje následující tabulka.

Tabulka č. 6 – Volby ve Walesu 2011⁹⁶

Politická strana	Volební sedadla		Regionální sedadla		CELKEM	+ -
	Sedadla	+ -	Sedadla	+ -		
Labouristická strana	28	+4	2	0	30	+4
Konzervativní strana	6	+1	8	+1	14	+2
Strana Walesu	5	-2	6	-2	11	-4
Liberální demokraté	1	-2	4	+1	5	-1
Ostatní	0	0	0	0	0	0

Volby do Národního shromáždění pro Wales se konaly 5. května 2011. Jednalo se o čtvrté volby do Národního shromáždění ve Walesu. Předchozí volby se konaly v roce 1999, 2003 a 2007. Největší Labouristická strana získala navíc z předchozích voleb 4 místa, a má tak celkem 30 křesel. Velšští konzervativci se ukázali jako největší opoziční strana a získaly celkem 14 poslanců. Vůdce konzervativců Nick Bourne nebyl zvolen, z voleb vyšel jako totální poražený. Mladá vládní koalice nacionalistická Strana Walesu utrpěla pokles preferencí a ztratila 4 místa ve shromáždění, když celkem získala 11 míst. Velšští liberální demokraté v čele s předsedkyní Kristy Williams ztratili od minulých voleb pouze jedno místo a celkem získali 5 míst.⁹⁷

⁹⁵ LUPTÁK, Milan et al. *Politické systémy v zemích Evropy*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2007. ISBN 978-80-86708-50-8. str. 78-79.

⁹⁶ *National Assembly for Wales – Election 2011* [online]. 2011 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <http://www.assemblywales.org/search.htm?q=election+2011+UK>.

⁹⁷ *National Assembly for Wales* [online]. 2011 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <http://www.assemblywales.org/>.

5.4 PARLAMENT SEVERNÍHO IRSKA (SEVEROIRSKÉ NÁRODNÍ SHROMÁŽDĚNÍ) A VÝSLEDKY VOLEB V ROCE 2001

Kompetence Parlamentu v Severního Irsku jsou formovány faktem, že má země své vlastní autonomní politické postavení.

Severní Irsko má skutečně na rozdíl od Skotska a Walesu svou vlastní autonomní vládu, a to už poměrně dlouhou dobu. Hlavní roli v tom sehrál zákon Government of Ireland Act v roce 1920, kdy Severní Irsko získalo vlastní exekutivní moc – vlastní vládu v čele s ministerským předsedou a dvoukomorový zákonodárny sbor. Roku 1998 byl na základě tzv. Belfastské smlouvy vytvořen severoirský parlament. Téhož roku byl přijat The Northern Ireland Act, tzn. základní severoirský volební zákon. Severoirský parlament se sestává ze 180 poslanců, 6 z každého z 18 westminsterských volebních obvodů v rámci tzv. „single transferable vote system“, což v praxi znamená, že hlas pro kandidáta, jenž má již dostatek preferencí, aby byl zvolen, se stává nadbytečným a připadá dalšímu kandidátovi v pořadí.⁹⁸

Komplikovaný systém dělení moci mezi dvě nejsilnější politické strany v zemi – unionisty a nacionalisty – ovlivňuje každé zásadní politické rozhodnutí. Předseda vlády, místopředseda a ostatní ministři jsou jmenováni podle toho, jaké je zrovna politické uspořádání a společně formují Výkonný výbor Severoirského národního shromáždění. Britský parlament si nadále ponechává právo vytvářet pro Severní Irsko zákony v oblastech, jež byly přeměrovány k projednávání v Severoirském parlamentu. Severoirské národní shromáždění také nemá moc měnit daňové sazby. Zem je pověstná neustálými politickými rozbroji, např. Severoirské národní shromáždění pozastavilo výkon své funkce od února do května 2000 a znovu potom v říjnu 2002; rozpuštěno bylo v dubnu 2003. V roce 2006 byl Severoirský parlament znovu svolán a byla nastavena exekutivní moc autonomního uspořádání. Současným předsedou vlády je Peter Robinson, který je zároveň vůdcem Demokratické unionistické strany, místopředsedou vlády je Martin McGuinness ze strany Sinn Féin. 15. dubna 2008 byl Robinson poprvé zvolen vůdcem Demokratické unionistické strany a 5. června 2008 byl zvolen předsedou vlády Severního Irsku. Dne 11. ledna 2010 Robinson oznámil, že odstoupí na 6 týdnů z funkce předsedy vlády kvůli skandálu s jeho ženou Iris Robinson. Namísto něj byl

---

⁹⁸ LUPTÁK, Milan et al. *Politické systémy v zemích Evropy*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2007. ISBN 978-80-86708-50-8. str. 80.

nominován Arlene Foster jako jeho náhrada na toto období. Robinson ztratil místo ve Westminsteru ve všeobecných volbách 2010, avšak 3. února 2010 se Robinson vrátil zpět na jeho místo předsedy vlády.⁹⁹

Celkový přehled výsledků severoirských parlamentních voleb v roce 2011 zobrazuje následující tabulka.

Tabulka č. 7 – Volby do Severoirského shromáždění:¹⁰⁰

Politická strana	Sedadla	Změna od roku 2007
Demokratická unionistická strana	38	2
Sinn Féin	29	1
Sociálně demokratická a labouristická strana	14	-2
Ulsterská unionistická strana	16	-2
Strana Aliance	8	1
Traditional unionist voice	1	1
Strana Zelených	1	-
Progresivní unionistická strana	0	-1
Nezávislí	1	-

Volby do Shromáždění Severního Irsku se konaly ve čtvrtek 5. května 2011. Jednalo se tak o čtvrté volby do Severoirského shromáždění. Konaly se ve stejný den jako volby do severoirských zastupitelstev, skotského parlamentu a do velšského shromáždění. Volební účast byla historicky jedna z nejnižších v Severním Irsku. Stejně jako ve volbách 2007 zůstaly dvě největší strany v Národním shromáždění, a to Demokratická unionistická strana a Sinn Féin. Demokratická unionistická strana získala 38 sedadel. Od roku 2007 ji přibyly ještě dvě místa navíc. Sinn Féin si vybojovala 29 míst z možných 108. Navíc ji od roku 2007 přibylo jedno sedadlo do shromáždění. Sociálně demokratická a labouristická strana v čele s Margaret Ritchie získala 14 sedadel a od minulých voleb ztratila dvě. Ulsterská unionistická strana vyhrála celkově 16 míst se ztrátou dvou sedadel. Strana Aliance v čele s předsedou Davidem Fordem získala 8 sedadel, od r. 2007 ji tedy

⁹⁹ Northern Ireland Assembly [online]. 2012 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <http://www.niassembly.gov.uk/>.

¹⁰⁰ Northern Ireland Assembly [online]. 2012 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <http://www.niassembly.gov.uk/>.

přibylo jedno poslanecké křeslo. Po jednom křesle vyhrála Traditional Unionist Voice, Strana Zelených a Nezávislí. Progresivní unionistická strana ztratila jedno místo, které mělo od voleb v roce 2007, a zůstala bez zastoupení v Národním shromáždění. Na základě výsledků voleb byly Peter Robinson z Demokratické unionistické strany a Martin McGuinness ze Sinn Féin nominováni a poté následně znovu zvoleni jako předseda vlády a jeho místopředseda ve dne 12. května 2011.¹⁰¹

5.5 KOMUNÁLNÍ POLITIKA A KOMUNÁLNÍ VOLBY V ROCE 2011

Aby byla analýza politického uspořádání ve Spojeném království kompletní, stručně ještě charakterizujeme komunální politiku na tomto území, a to ve světle komunálních voleb ve Velké Británii a v Severním Irsku z roku 2011.

Nejnovější komunální volby v Severním Irsku se konaly 5. května 2011. Tyto volby se měly původně konat v roce 2009, ale v roce 2008 požádal ministr životního prostředí Arlene Foster o odložení voleb do roku 2011. Důvodem bylo možné zavedení navrhované reformy místní správy v Severním Irsku. Tyto reformy by snížily počet místních zastupitelstev v Severním Irsku z 26 na 11.¹⁰²

V červnu 2010 byly navrhované reformy smeteny ze stolu a bylo potvrzeno, že komunální volby v Severním Irsku se budou konat v roce 2011 celkem do 26 zastupitelstev.¹⁰³ Celkový přehled výsledků severoirských komunálních voleb v roce 2011 zobrazuje následující tabulka.

Největší počet křesel získala Demokratická unionistická strana. Obhájila tak 175 míst a z minulých voleb ztratila 3 křesla. Hned za ní byla úspěšná Sinn Féin s počtem 138 míst. Navrch měla devět křesel z minulých komunálních voleb. Ulsterská unionistická strana získala 99 míst, o 16 jich přišla. Sociálně demokratická labouristická strana vyhrála 87 křesel. Z minulých voleb měla ztrátu 14 míst. Straně Aliance zvolili Irčané 44 míst a navíc obdržela 14 křesel.

---

¹⁰¹ *Northern Ireland Assembly* [online]. 2012 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <http://www.niassembly.gov.uk/>.

¹⁰² *Northern Ireland Office – Northern Ireland next Local Government Elections will be held in 2011* [online]. 2010 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <http://www.nio.gov.uk/northern-ireland-next-local-government-elections-will-be-held-in-2011/media-detail.htm?newsID=15874>.

¹⁰³ *Northern Ireland Office – Local Elections in 2011 will be held to existing 26 Councils* [online]. 2010 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <http://www.nio.gov.uk/local-elections-in-2011-will-be-held-to-existing-26-councils/media-detail.htm?newsID=16568>.

Tabulka č. 8 – Výsledky komunálních voleb v Severním Irsku 2011:¹⁰⁴

Politická strana	Radní	
	Změna	Celkem křesel
Demokratická unionistická strana	-3	175
Sinn Féin	9	138
Ulsterská unionistická strana	-16	99
Sociálně demokratická labouristická strana	-14	87
Strana Aliance	14	44
Nezávislí	6	27
Traditional Unionist Voice	6	6
Strana Zelených	0	3
Progresivní unionistická strana	0	2
Nezávislí UKIP	1	1
Éirígí	0	1

Nezávislí obdrželi celkem 27 křesel, 6 jim přibylo z minulých komunálních voleb. Strana Traditional Unionist Voice obhájila 6 míst v zastupitelstvech a stejný počet míst měla navíc. Strana Zelených získala 3 křesla, Progresivní unionistická strana 2 křesla a strana Éirígí obdržela v zastupitelstvu jedno místo. Nakonec strana Nezávislých UKIP obhájila jedno křeslo, tj. o jedno křeslo z loňských voleb přišla. Skotské místní volby se budou konat 3. května 2012 ve všech 32 skotských místních samospráv.

Komunální volby ve Velké Británii se konaly 5. května 2011. Přímé volby se odehrály ve všech 36 metropolitních čtvrtích, 194 okresních úřadech a 49 nečleněných úřadech. Celkový přehled výsledků britských komunálních voleb v roce 2011 zobrazuje následující tabulka.

¹⁰⁴BBS News Vote 2011 – Northern Ireland Council Elections [online]. 2011 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: http://www.bbc.co.uk/news/special/election2011/council/html/northern_ireland.stm.

Tabulka č. 9 - Výsledky komunálních voleb ve Velké Británii 2011:¹⁰⁵

Politická strana	Radní		Rady	
	+/-	Celkem	+/-	Celkem
Konzervativní strana	86	5109	4	157
Labouristická strana	857	2459	26	57
Liberální demokraté	-748	1098	-9	10
Zelení	14	79	0	0
Obyvatelé	-3	48	0	1
Nezávislí UKIP	0	7	0	0
Britská národní strana	-11	2	0	0
Liberální strana	-2	8	0	0
Ostatní	-207	640	0	0

Liberální demokraté byli hlavním poraženým v lokálních a regionálních volbách. Podle výsledků ztratili nejméně polovinu zastupitelů na anglických radnicích, především ve prospěch opozičních labouristů. Přišli například o města Sheffield, Hull a Stockport. Větší koaliční strana, konzervativci, se vyhnula takovému propadu a zůstala víceméně na svých pozicích z místních voleb před pěti lety. Podíl hlasů liberálních demokratů klesl na 15 procent, když v loňských parlamentních volbách získali 23 procent hlasů. Labouristé si polepšili na 37 procent, zatímco pro konzervativce hlasovalo asi 35 procent voličů. Opoziční labouristé si vedli podle očekávání dobře v místních volbách v Anglii a především ve Walesu, kde v regionálním parlamentu zaznamenali velké zisky. Zklamáním je pro ně naopak Skotsko, které bylo jejich tradiční baštou a kde získala nacionalistická Skotská národní strana nečekaně většinu. Její šéf a skotský první ministr Alex Salmond již oznámil, že hodlá prosadit zákon o referendu o samostatnosti Skotska, k němuž zatím neměl ve skotském parlamentu dost hlasů.¹⁰⁶

¹⁰⁵ BBS News Vote 2011 – Northern Ireland Council Elections [online]. 2011 [cit. 2012-04-17].

Dostupné z: <http://www.bbc.co.uk/news/special/election2011/council/html/england.stm>.

¹⁰⁶ ČTK – Změna se nekoná: Britové budou volit jako dřív [online]. 2011 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/123286-zmena-se-nekona-britove-budou-volit-jako-driv/>.

5.6 ALTERNATIVNÍ HLASOVÁNÍ O REFERENDU VE VELKÉ BRITÁNII 2011

Referendum o změně volebního systému ve všeobecných volbách se konalo v květnu 2011, ve stejný den jako volby do shromáždění Severního Irska. Řešila se otázka, jak se budou volit poslanci při následujících volbách – zda se nahradí stávající většinový systém systémem s alternativním hlasováním. Voliči v referendu jednoznačně odmítli změnu volebního systému do parlamentu z většinového na alternativní. Změnu odmítlo 69 procent hlasujících a pro bylo jen 31 procent. Výsledek byl těžkou ranou pro liberální demokraty, kteří referendum prosazovali. Navíc utrpěli těžké ztráty při místních a regionálních volbách v Anglii, Walesu a Skotsku. Voliči je potrestali za politiku drastických rozpočtových škrtů, kterou provádějí v koalici s konzervativci Davida Camerona a která je často v rozporu s jejich předvolebními sliby. Nynější jednokolový většinový volební systém vyhovuje především dvěma hlavním stranám - konzervativcům a labouristům. Naopak poškozuje menší strany, jako jsou liberální demokraté, jejichž parlamentní zastoupení neodpovídá jejich celostátní podpoře. Konzervativci byli proti změně systému, ale po parlamentních volbách 2010 přistoupili na referendum při vytváření koalice jako na nezbytný ústupek liberálním demokratům. Alternativní systém kombinuje prvky většinového a poměrného hlasování.¹⁰⁷

---

¹⁰⁷ WALKER, STEPHEN. *Referendum on same day as NI Assembly election*. *BBC News: Information journal* [online]. 2011 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <http://www.bbc.co.uk/news/uk-northern-ireland-12491781>.

6 ANALÝZA ZASTOUPENÍ V POLITICKÝCH STRAN V JEDNOTLIVÝCH PARLAMENTECH

V této kapitole jsou shrnuty informace o aktuálním zastoupení politických stran v jednotlivých parlamentech Spojeného království a také v Evropském parlamentu. Z následující tabulky je jasně patrné, jak politický systém funguje – jednotlivé strany se mohou ucházet o místa v parlamentech toho kterého členského státu Spojeného království, přičemž platí, že některé strany mají zastoupení všude, a jiné se soustředí výhradně na politiku vlastního státu.

Co se absolutního počtu mandátů týče, největší zastoupení mají dvě tradičně nejsilnější politické strany ve Spojeném království – Konzervativní strana a Labouristická strana. Momentálně má nejpočetnější zastoupení v mandátech právě vládnoucí Konzervativní strana, která má dohromady 362 parlamentních křesel, zástupci tohoto politického uskupení chybí pouze v Severním Irsku. Labouristická strana, která momentálně řeší zejména vyklizení pozic v Británii, má celkem 338 poslaneckých mandátů. I této straně chybí zastoupení v parlamentu v Severním Irsku, zajímavé je i to, že Konzervativní strana má oproti Labouristům dvojnásobné zastoupení v Evropském parlamentu.

Další strany mají od tohoto dominantního páru politických stran patřičný odstup. Třetí stranou s největším počtem parlamentních míst jsou Liberální demokraté (79 křesel), přičemž padesát sedm mandátů strana vyhrála v Británii, o dva mandáty méně má celkem Skotská národní strana – i ta většinu křesel získala v „domovském“ územním celku, ve Skotsku.

Mezi dalšími stranami se v počtech mandátů objevují velké rozdíly. Severoirské strany Demokratická unionistická strana (47) a Sinn Féin (30) dosáhly těchto počtů především díky početného reprezentativního zastoupení v parlamentu Severního Irsku. Další strany své mandáty získaly díky lokálním politickým úspěchům v jednotlivých částech Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku.

Celkem mají všechny strany ve všech pěti analyzovaných parlamentních celcích 1020 mandátů.

Tabulka č. 10 – Analýza zastoupení politických stran v parlamentech Spojeného království a Evropského parlamentu

Politická strana	Britský parlament	Skotský parlament	Severoírský parlament	Velšský parlament	Evropský parlament	CELKEM
Labouristická strana	258	37	-	30	13	338
Konzervativní strana	307	15	-	14	26	362
Liberální demokraté	57	5	-	5	12	79
Skotská národní strana	6	69	-	-	2	77
Zelení	1	-	1	-	2	4
Irské nacionalistické hnutí	5	-	-	-	-	5
Demokratická unionistická strana	8	-	38	-	1	47
Britská národní strana	-	-	-	-	2	2
Sinn Féin	-	-	29	-	1	30
Strana Walesu	3	-	-	11	1	15
Ulsterská unionistická strana	-	-	16	-	1	17
Sociálně demokratická strana a labouristická strana	3	-	14	-	-	17
Strana Alliance	1	-	8	-	-	9
Traditional unionist voice	-	-	1	-	-	1
Nezávislí	-	-	1	-	12	13
Ostatní	1	3	-	-	-	4
CELKEM	650	129	108	60	73	1020

ZÁVĚR

Znalosti v oblasti politiky je možné přirovnat ke znalostem v oblasti sportu. Každý si myslí, že mu rozumí, zejména pokud jde o fotbal nebo lední hokej, avšak odborníky na mediálně podobně exponovanou problematiku je ve skutečnosti jen malá část populace. Rozlišit povrchní znalosti od podrobných vědomostí o politice lze několika způsoby, jedním z nich může být bezesporu debata o politickém systému ve Velké Británii a Severním Irsku.

První věcí, která obvykle napadne člověka poté, co zaslechne termíny jako Spojené království, Velká Británie nebo Anglie, je pravděpodobně existence královské rodiny a respektovaného institutu „královny“. O její roli v politickém životě na Ostrovech se můžeme dočíst řadu informací, pravdou ovšem je, že obvykle velmi nepřesných – přisuzují ji větší kompetence, než ve skutečnosti má. Analýza politického systému ve Spojeném království totiž ukázala, že současná britská královna Alžběta II. vlastně nemá na politický vývoj v zemi žádný exekutivní vliv – její role je, stejně jako role ostatních členů královské rodiny, ryze formální.

Systém politických vazeb ve Velké Británii a Severním Irsku bychom mohli pojmenovat řadou přídavných jmen, koneckonců jedno z nich – komplikovaný – v textu práce zaznělo hned několikrát. Ale všechny tyto charakteristiky mají jakéhosi „společného jmenovatele“ – pevnou kontinuitu systému. Britové jsou velmi konzervativní, a ač se, podobně jako v České republice, téměř po každých volbách objevují hlasy volající po změně volebního systému, neefektivitách, nespravedlnostech, atp. (zejména v mladší generaci), není příliš troufalé tvrdit, že uběhne ještě mnoho volebních období do chvíle, než obyvatelé Spojeného království tyto výtky a návrhy fakticky přijmou za své a schválí. Výsledky referenda z roku 2011, kdy navzdory velmi napjatým očekáváním změnu volebního řádu odmítlo 69 procent hlasujících, nám mohou dát za pravdu.

Zajímavé je porovnat efektivitu politického systému v České republice s fungováním politického systému ve Velké Británii a Severním Irsku. Jistě, taková analýza by vydala na samostatnou práci, nicméně pokud člověk není lhostejný k současnému neutěšenému politickému vývoji v ČR, nelze než konstatovat, že konzervativní smýšlení obyvatel Spojeného království se odráží ve velmi konzervativním, až předvídatelném jednání politiků v tamní zemi. To pro obyvatele znamená několik podstatných výhod – větší jistotu, menší počty „zhrzených voličů“, a hlavně menší počet skandálů politiků a vysokých státních

úředníků, při kterých se my Češi ptáme, jak je možné, že se něco takového u nás děje dnes a denně. Jistě, i Britové mají své černé ovce, ale jejich „stádo“ je díky nižší toleranci britských voličů mnohem méně početné než v naší zemi. Kdyby se nám podařila přenést alespoň tato vlastnost politického systému ve Spojeném království, bylo by to pro vývoj naší země velmi přínosné.

Velká Británie vždy byla pro Českou republiku důležitým partnerem. Pouto tohoto svazku ještě více zesiluje současné dění na půdě Evropské unie a náš společný názor na politiku v oblasti společné evropské měny nebo společných rozpočtových regulací. Je praktické vědět, jak funguje politický systém ve Spojeném království. A proto bylo velmi užitečné psát tuto práci a rozšířit si vědomosti v dané problematice.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

LITERÁRNÍ ZDROJE

1. BALÍK, Stanislav. *Komunální politika*, In. *Obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada., 2009. 250 s. ISBN 978-80-247-2908-4.
2. FIALA, Petr et al. *Evropské politické strany*. Brno: Masarykova univerzita, 2002. 158 s. ISBN 80-210-2741-8.
3. FIALA, Petr a kol. *Eurostrany*. In. *Politické strany na evropské úrovni*. Brno: Barrister & Principal, 2007. 272 s. ISBN 978-80-87029-05-3.
4. HLOUŠEK, Vít et al. *Konfliktní demokracie*. In. *Moderní masová politika ve střední Evropě*. Brno: Masarykova univerzita, 2004. 226 s. ISBN 978-8021-03-4494.
5. HLOUŠEK, Vít et al. *Politické strany*. In. *Původ, ideologie a transformace politických stran v západní a střední Evropě*. Praha: Grada., 2010. 320 s. ISBN 978-80-247-3192-6.
6. LUPTÁK, Milan et al. *Politické systémy v zemích Evropy*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, o.p.s., 2007. 108 s. ISBN 978-80-86708-50-8.
7. NOVÁK, Miroslav a kol. *Volební a stranické systémy*. In. *ČR v mezinárodním srovnání*. Dobrá voda u Pelhřimova: Aleš Čeněk, 2004. 485 s. ISBN 80-86473-88-0.
8. ŘÍCHOVÁ, Blanka. *Spojené království Velké Británie a Severního Irska*. In: *Komparace politických systémů I*. Praha: Oeconomica, 2005. 159 s. ISBN 80-245-0534-7.
9. SARTORI, Giovanni. *Strany a stranické systémy*. In: *Schéma pro analýzu*. Brno: CDK, 2005. 466 s. ISBN 80-7325-062-4.
10. STRMISKA, Maxmilián a kol. *Politické systémy zemí Evropy*. In: *Analýza stranicko-politických systémů*. Praha: Portál, 2005. 726 s. ISBN 80-7367-038-0.
11. ŠKALOUD, Jan. *Metodologie politické vědy*. Praha: VŠE Praha, 2000. 45 s. ISBN 80-245-0069-8.

ELEKTRONICKÉ ZDROJE

1. BBC NEWS - *Election 2010* [online]. 2010 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <<http://news.bbc.co.uk/2/shared/election2010/results/>>.
2. BBC Vote 2011- *Scotland elections* [online]. 2011 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <<http://www.bbc.co.uk/news/special/election2011/overview/html/scotland.stm>>.
3. BBC Vote 2011- *Scotland elections* [online]. 2012 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <<http://www.bbc.co.uk/news/special/election2011/overview/html/scotland.stm>>.
4. BBC NEWS Scotland – *Scottish election: SNP wins election* [online]. 2012 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <<http://www.bbc.co.uk/news/uk-scotland-13305522>>.
5. BBS News Vote 2011 – *Northern Ireland Council Elections* [online]. 2011 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <http://www.bbc.co.uk/news/special/election2011/council/html/northern_ireland.stm>.
6. BBS News Vote 2011 – *Northern Ireland Council Elections* [online]. 2011 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <<http://www.bbc.co.uk/news/special/election2011/council/html/england.stm>>.
7. British National Party – *Elections* [online]. 2012 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <<http://bnp.org.uk/>>.
8. BROWE, Adrian. *Profile: Carwyn Jones*. BBC News: Information journal [online]. 2009 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/wales/wales_politics/8388696.stm>.
9. Conservatives- *David Cameron* [online]. 2012 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <http://www.conservatives.com/People/David_Cameron.aspx>.
10. ČTK – *Změna se nekoná: Britové budou volit jako dřív* [online]. 2011 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/123286-zmena-se-nekona-britove-budou-volit-jako-driv/>>.
11. Democrtaic Unionist Party- *Elections* [online]. 2012 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <<http://www.mydup.com/>>.
12. Euractiv.cz: *informační portál* [online]. 2009 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z <<http://www.euractiv.cz/evropske-volby-2009/clanek/konec-povolebni-agonie-britanie-ma-novou-koalicni-vladu-007474>>.

13. Euroskop.cz – *Frakce v Evropském parlamentu* [online]. 2012 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <<http://www.euroskop.cz/8468/2351/clanek/memo-frakce-v-evropskem-parlamentu/>>.
14. Euroskop.cz: *informační portál o Evropě* [online]. 2012 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <<http://www.euroskop.cz/396/sekce/politicky-system-velke-britanie/>>.
15. Green Party – *Elections* [online]. 2012 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <<http://www.greenparty.org.uk/elections.html>>.
16. Green Party – *Green Party policies* [online]. 2012 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <<http://www.greenparty.org.uk/policies.html>>.
17. Green Party – *Elections* [online]. 2012 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <<http://www.greenparty.org.uk/elections.html>>.
18. HITCHENS, Peter. *The Tories are doomed*. The guardian: information journal [online]. 2005 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <<http://www.guardian.co.uk/politics/2005/dec/14/conservatives.uk1>>.
19. HÁJEK, Adam a Iveta Plochová. *Brown se obětuje kvůli jednání o vládě a skončí v čele labouristů*. iDnes: informační portál [online]. 2010 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <http://zpravy.idnes.cz/brown-se-obetuje-kvuli-jednani-o-vlade-a-skonci-v-cele-labouristu-pxk-/zahranicni.aspx?c=A100510_183342_zahranicni_aha>.
20. Liberal Democrtars- *Liberal Democrat Party Elections 2010* [online]. 2012 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <http://www.libdems.org.uk/news_detail.aspx?title=Liberal_Democrat_Party_Elections_2010&pPK=52470fff-2452-4486-86a9-8efef300e752>.
21. National Assembly for Wales [online]. 2012 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <<http://www.assemblywales.org/>>.
22. National Assembly for Wales – *Election 2011* [online]. 2011 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <<http://www.assemblywales.org/search.htm?q=election+2011+UK>>.
23. Northern Ireland Assembly [online]. 2012 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <<http://www.niassembly.gov.uk/>>.
24. Northern Ireland Office – *Local Elections in 2011 will be held to existing 26 Councils* [online]. 2010 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <<http://www.nio.gov.uk/local-elections-in-2011-will-be-held-to-existing-26-councils/media-detail.htm?newsID=16568>>.
25. Northern Ireland Office – *Northern Ireland next Local Government Elections will be held in 2011* [online]. 2010 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <<http://www.nio.gov.uk/northern-ireland-next-local-government-elections-will-be-held-in-2011/media-detail.htm?newsID=15874>>.

26. Parliament of United Kingdom - [online]. 1989 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <<http://www.parliament.uk/>>.
27. Parliament of United Kingdom – *About Parliament* [online]. 1989 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <<http://www.parliament.uk/about/>>.
28. PATOČKA, Jakub. *Británii povede koalice konzervativců a liberálů*. Deník referendum: informační portál [online]. 2010 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <<http://denikreferendum.cz/clanek/3507-britanii-povede-koalice-konzervativcu-a-liberalu>>.
29. Plaid Cymru – *Our history* [online]. 2012 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <<http://www.english.plaidcymru.org/our-history/>>.
30. Plaid Cymru – *Who we are* [online]. 2012 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <<http://www.english.plaidcymru.org/who-we-are/>>.
31. PLOCHOVÁ, Iveta. *Britové volili parlament. Byly to nejnapínavější volby za dvacet let*. iDnes: informační portál [online]. 2010 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <http://zpravy.idnes.cz/britove-volili-parlament-byly-to-nejnapinavejsi-volby-za-dvacet-let-1g9-/zahranicni.aspx?c=A100505_210005_zahranicni_stf>.
32. Sinn Féin- Elections [online]. 2012 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <<http://www.sinnfein.ie/elections>>.
33. Social Democratic and Labour Party [online]. 2009 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <<http://www.sdlp.ie/>>.
34. The Electoral Commission:information portal [online]. 2011 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <<http://www.electoralcommission.org.uk/news-and-media/news-releases/electoral-commission-media-centre/news-releases-donations/Main-political-parties-2010-financial-accounts-published>>.
35. The Scottish Government – *Firts Minister* [online]. 2012 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <<http://www.scotland.gov.uk/About/14944/Scottish-Cabinet/First-Minister>>.
36. Ulster Unionist Party – *MLAs* [online]. 2011 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <<http://www.uup.org/index.php/mlas.html>>.
37. Ulster Unionist Party [online]. 2011 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <<http://www.uup.org/>>.
38. United Kingdom Independence Party [online]. 2009 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <<http://www.ukipmeps.org/index.php?page=mypage&op=openPage&id=12&title=About-UKIP>>.

39. ZROSTLÍK, David. *Stranický systém - Spojené království Velké Británie a Severního Irsku*. Internetový politologický časopis e-Polis. [online]. 7. únor 2008. [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <<http://www.e-polis.cz/komparace/222-stranicky-system-spojene-kralovstvi-velke-britanie-a-severniho-irska.html>>.
40. WALKER, STEPHEN. *Referendum on same day as NI Assembly election*. BBC News: Information journal [online]. 2011 [cit. 2012-04-17]. Dostupné z: <<http://www.bbc.co.uk/news/uk-northern-ireland-12491781>>.